

Ugovori — obligaciono pravo — sudska praksa Bosne i Hercegovine (2. dio)

Sticanje bez osnova:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda Banja Luka, broj 71 0 P 045833 03 P od 09.06.2010. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljica kojim traže da se obaveže tužena da tužiteljici Ž.J. (u daljem tekstu: prvotužiteljica) iz osnova neosnovanog obogaćenja zbog korištenja njenog suvlasničkog dijela od 3/8 dijela u stanu u B.L. u Ulici ..., 11 (u daljem tekstu: sporni stan) isplati:

- za period od 01.1.1994. do 31.12.1996. godine iznos od 2.160,00 KM,
- za period od 01.01.1997. do 31.12.1999. godine iznos od 2.430,00 KM,
- za period od 01.01.2000. do 31.08.2001. godine iznos od 1.500,00 KM,
- za period od 01.09.2001. do 31.12.2009. godine iznos od 9.450,00 KM, ili ukupno 15.540,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe do isplate, te počev od 01.01.2010. godine da plaća mjesečno po 112,50 KM, sve do dana civilne diobe predmetnog stana, a da tužiteljici F.W. rođ. Š. (u daljem tekstu: drugotužiteljica) iz istog osnova isplati:

- za period od 01.1.1994. do 31.12.1996. godine iznos od 1.440,00 KM,
- za period od 01.01.1997. do 31.12.1999. godine iznos od 1.620,00 KM,
- za period od 01.01.2000. do 31.08.2001. godine iznos od 1.000,00 KM,
- za period od 01.09.2001. do 31.12.2009. godine iznos od 7.500,00 KM, ili ukupno 11.560,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja

tužbe do isplate, te počev od 01.01.2010. godine da plaća mjesečno po 75,00 KM, sve do dana civilne diobe predmetnog stana.

Drugostepenom presudom Okružnog suda Banja Luka, broj 71 0 P 045833 10 GŽ od 21.01.2011. godine, žalba tužiteljica je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tužiteljice revizijom pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka ukine i predmet vrati istom sudu, ali drugom vijeću, na ponovno suđenje.

Tužena u odgovoru na reviziju predlaže da se revizija odbije. Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljica da se obaveže tužena da tužiteljicama, zbog korištenja njihovih suvlasničkih dijelova u spornom stanu, isplati za period od 01.1.1994. do 31.12.2009. godine iznose precizirane u zahtjevu, a od

01.01.2010. godine da plaća mjesečno tražene iznose sve do dana civilne diobe predmetnog stana.

U bitnome se činjenično utvrđenje prvostepenog suda sastoji u sljedećem:

da je rješenjem Opštinskog suda Banja Luka, broj O: 785/77 od 31.03.1983. godine, koje je postalo pravosnažno sa 29.04.1983. godine, dovršen ostavinski postupak iza umrlog J.P., te je njegova zaostavština koja se sastojala od $\frac{3}{4}$ dijela spornog stana i pokretnih stvari, ustupljena nasljednicima i to prvotužiteljici, kao kćerki i tuženoj, kao supruzi, sa po $\frac{1}{2}$ dijela; da je rješenjem Opštinskog suda Banja Luka, broj R-II-127/84 od 07.12.1984. godine, dozvoljena civilna dioba spornog stana prema propisima o prinudnoj javnoj prodaji, a da se novac dobijen prodajom podjeli srazmjerno suvlasničkim udjelima stranaka i to: prvotužiteljici sa $\frac{3}{8}$ dijela, drugotužiteljici sa $\frac{1}{4}$ dijela i tuženoj sa $\frac{3}{8}$ dijela; da je ovo rješenje postalo pravosnažno na osnovu rješenja Okružnog suda Banja Luka, broj Gž: 794/85 od 06.05.1985. godine kojim je prvostepeno rješenje potvrđeno u tom dijelu, a ukinuto u dijelu kojim je utvrđeno da tužena nije nosilac stanarskog prava na spornom stanu u B.Luci; da je rješenjem Osnovnog suda Banja Luka, broj R II -205/85 od 16.05.1988. godine utvrđeno "pravo korištenja" spornog stana u korist tužene, a koje rješenje je postalo pravosnažno sa 01.03.1989. godine; da je presudom Osnovnog suda Banja Luka, broj P- 1096/94 od 26.03.1997. godine, a koja je postala pravosnažna sa 28.07.1997. godine utvrđeno da je tužena (u toj parnici tužiteljica) suvlasnik sa $\frac{2}{4}$ dijela na spornom stanu i da je presudom Osnovnog suda Banja Luka, broj P-2367/02 od 31.10.2008. godine, a koja je postala pravosnažna sa 01.12.2008. godine, odbijen tužbeni zahtjev tužene (u toj parnici tužiteljice) da se utvrdi da je suvlasnik sa $\frac{1}{2}$ dijela na spornom stanu.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 210. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud odlučuje kao u izreci presude.

Po shvatanju prvostepenog suda, tužiteljice nisu dokazale da je tužena izdavala predmetni stan u zakup uz naknadu izbjeglim i raseljenim licima, niti drugim licima, u periodima iz tužbenog zahtjeva, pa cijeni da nisu dokazale ni da se tužena neosnovano obogatila za potraživane iznose iz preciziranog tužbenog zahtjeva. Sud, takođe, nalazi da tužiteljice nisu dokazale ni visinu svog potraživanja jer se izvedenim dokazima nije moglo na pravilan način utvrditi po kojoj cijeni su izdavani u zakup stanovi kao što je sporni stan, na istoj lokaciji.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužiteljica i potvrđuje prvostepenu presudu. Pri tome se sud poziva na odredbe člana 13., 14. i 38. stav 2. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 6/80 i 36/90 i „Službeni glasnik RS“, broj 38/93-u daljem tekstu: ZOSPO), nalazeći da je tužena bila savjestan držalac spornog stana.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u pitanje.

Između stranaka nisu sporne činjenice da je u vanparničnom postupku sud pravosnažnim rješenjem utvrdio da se ima izvršiti civilna dioba spornog stana i novac koji se dobije prodajom podijeli između njih, prema utvrđenim suvlasničkim dijelovima. Takođe je nesporno da civilna dioba nije provedena i da tužena živi sama u stanu do danas, bez da ga je izdavala u zakup trećim licima.

Suvlasnik ima pravo da stvar drži i da se njome koristi zajedno sa ostalim suvlasnicima, srazmjerno svom dijelu, ne povrjeđujući prava ostalih suvlasnika (član 14. stav 1. ZOSPO). Suvlasništvo je po svojoj prirodi jedinstven pravni odnos, pa sve dok se diobom suvlasništvo ne pretvori u individualno vlasništvo, svi suvlasnici srazmjerno svojim suvlasničkim dijelovima imaju jednako pravo na korištenje i upravljanje cijele stvari.

Suvlasnik može imati isključivo pravo državine suvlasničke stvari isključujući iz državine i korišćenja ostale suvlasnike, samo ako o tome postoji sporazum svih suvlasnika ili ako se to pravo zasniva na odluci suda ili drugog organa (privremena deoba, uređenje načina korišćenja suvlasničke stvari itd.). Tužena je bila savjesni korisnik spornog stana temeljem odluke suda broj R II -205/85 od 16.05.1988. godine. Faktički, tužena nije kao jedan od suvlasnika ušla u stan da bi onemogućila korišćenje ostalim suvlasnicima, već se u momentu smrti supruga, zatekla kao korisnik stana, koje svojstvo je zadržala i nakon utvrđenja suvlasničkih dijelova, sve dok se ne izvrši civilna dioba stvari.

Tužiteljice nisu dokazale da je tužena, stan ili njegov dio, izdavala u zakup trećim licima, pa na strani tužene nema neosnovanog obogaćenja (čl. 210. ZOO).

Imajući u vidu utvrđene činjenice navedene u obrazloženju, suprotno navodima revizije, ovaj sud nalazi da nema uslova za primjenu odredbe člana 219. ZOO. Ovom odredbom je propisano da kada neko tuđu stvar upotrijebi u svoju korist, imalac može zahtijevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe. Tužena je upotrebljavala svoju stvar za čije korišćenje je imala pravni osnov i njegovom upotrebom nije, za sebe, ostvarivala korist.

Pozivanje u reviziji na odredbu člana 217. Zakona o stvarnim pravima koji je objavljen u “Službenom glasniku RS”, broj 124/08, 58/09 i 95/11), nije od značaja za odluku u ovoj pravnoj stvari, jer se navedena odredba tiče tzv. “nepravilne službenosti”.

Po odredbama ZPP nije predviđena procesna mogućnost da se žalba protiv presude smatra sastavnim dijelom revizije. Stoga, navođenje revidenata da sadržaj žalbe koju su izjavili protiv prvostepene presude ” smatraju sastavnim dijelom revizije”, kod činjenice da se ti žalbeni razlozi ponovno ne navode u reviziji, ne daje pravo revizionom sudu da ih uzme u razmatranje.

Kod takvog stanja stvari, ovaj sud nalazi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, niti ima nedostataka u donošenju pobijane odluke na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Zato je reviziju tužiteljica valjalo odbiti kao neosnovanu temeljem člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09).

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 71 0 P 045833 12 Rev od 22.01.2013.g.)

Zastarjelost

Revizija i dopuna revizije tužioca se uvažavaju, presuda Okružnog suda u Banjaluci br. 011-0-Gž-07-000 638 od 16.4.2007. godine, ispravljena rješenjem Okružnog suda u Banjaluci br. 011-0-Gž-07-000 638 od 11.7.2007. godine preinačuje se tako što se žalba tuženog odbija i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. 075-0-P-06-000 220 od 26.01.2007. godine.

Tuženi se obavezuje da naknadi tužiocu parnične troškove nastale u postupku povodom izjavljene revizije u iznosu od 900,00 KM u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Tužilac se odbija sa zahtjevom za naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. 075-0-P- 06-000 220 od 26.01.2007. godine obavezano je tuženo „K.K. A.d.o.o. B.L. da isplati tužiocu M.K. iznos od 2.991,95 KM s kamatom po Zakonu o visini stope zatezne kamate počev od 12. novembra 2001. godine pa do isplate, i da mu naknadni parnične troškove u iznosu od 1.640,00 KM, sve s kamatom po Zakonu o visini stope zatezne kamate, počev od 12. novembra 2001. godine pa do isplate sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci 011-0-GŽ-07-000 638 od 16.4.2007. godine, ispravljene rješenjem istog suda, istog broja od 11.7- 2007. godine, žalba tuženog je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako što je tužilac odbijen sa zahtjevom za naknadu štete u iznosu od 2.991,95 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 12. novembra 2001. godine, kao i sa zahtjevom za naknadu troškova postupka u iznosu od 1.640,00 KM, sa pripadajućom kamatom od 12. novembra 2001. godine. Tužilac je obavezan da tuženom naknadi

troškove postupka u iznosu od 585,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 16. aprila 2007. godine do isplate, troškove na ime sastava žalbe od „31.04.2003. godine“ u iznosu od 300,00 KM i troškove žalbenog postupka u iznosu od 350,00 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Tužilac je blagovremeno izjavio reviziju i dopunu revizije protiv drugostepene presude zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se ta presuda preinači i potvrdi presuda prvostepenog suda, te da mu se dosude parnični troškovi na ime sastava revizije i takse na reviziju.

Tuženi je u odgovoru na reviziju predložio da se revizija tužioca odbije kao neosnovana. Tražio je troškove sa zastav odgovora u iznosu od 350,00 KM u skladu sa Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad advokata.

Tužbom se traži naknada materijalne štete nastale na tužiočevom putničkom automobilu „opel“, reg. br. JC.... u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila 20. maja 1993. godine oko 13,30 časova na regionalnom putu M.G.- C. R., u mjestu K..

Tom prilikom, prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda vozač Z.P. upravljao je vozilom na motorni pogon marke „mercedes“ registarskog broja JC ... pod uticajem alkohola sa koncentracijom od 0,72 promila i prilikom ulaska u desnu krivinu prešao na lijevu stranu kolovoza, pa je na taj način ugrozio tužioca koji se je svojim vozilom kretao u pravcu M.G.. U toj situaciji, tužilac, da bi izbjegao direktan kontakt, morao je preduzeti radnje kočenja, usljed čega je sa svojim vozilom otišao van kolovoza u kanal, a odatle se ponovo vratio na kolovoz i tom prilikom udario u lijevu kosinu zasjeka i u ivičnjak. Na tužiočevom vozilu natala je šteta u iznosu od 2.291,90 KM prema procjeni Đ.P., stalnog sudskog vještaka za motorna vozila, od 12. novembra 2001. godine, u predmetu prvostepenog suda br. K-29/06 (kasnija oznaka: K- 254/02). Iz nalaza i mišljenja vještaka za saobraćajne nezgode i procjenu šteta na motornim vozilima V.S., dipl.inž. saobraćaja od 13. maja 1995. godine datog u predmetu prvostepenog suda br. Ki-2/94 (sada je to predmet br. K-254/02) prvostepeni sud je izveo zaključak da je za saobraćajnu nezgodu isključivo odgovoran vozač Z.P., čije je vozilo u to vrijeme bilo osigurano kod tuženog. Osnovno javno tužilaštvo Mrkonjić Grad podiglo je 11. decembra 1996. godine optužnicu protiv Z.P. Radnje Z.P., prilikom opisane saobraćajne nezgode, pravno su kvalifikovane kao krivično djelo ugrožavanja javnog saobraćaja „iz čl. 400 st. 1. KZ RS“ presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. K-29/96 od 21.2.2002. godine, za koje je on oglašen krivim, pa mu je izrečena uslovna osuda (kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci, koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine ne izvrši novo krivično djelo). Tužilac je tom presudom upućen „na osnovu čl. 108. st. 2. ZKP-a“ sa svojim imovinskopравnim zahtjevom na parnicu. Pomenuta presuda ukinuta je rješenjem Okružnog suda u Banjaluci br. Kž-226/02 od 22.10.2002. godine i odlučeno da se predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Novom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu br. K-254/02 od 28.1.2003. godine Z.P. je za opisano krivično djelo izrečena ista sankcija, a tužilac je i ovom odlukom upućen na parnicu sa svojim imovinskopравnim zahtjevom. Konačno, presudom Okružnog sud u Banjaluci br. Kž-161/03 od 30.4.2004. godine prvostepena presuda od 28.1.2003. godine je preinačena tako što se „protiv optuženog P.Z. ... odbija optužba da je dana 20.5.1993. godine oko 13,30 časova na regionalnom putu M. G. – C.R. ... kao učesnik u saobraćaju na putu kršenjem propisa o bezbjednosti javnog saobraćaja ... ugrozio javni saobraćaj u sljed čega je za drugog nastupila imovinska šteta preko 2.000,00 KM čime bi počinio krivično djelo ugrožavanja javnog saobraćaja iz čl. 400 stav. 1. Krivičnog zakonika RS“. U obrazloženju presude navedeno je da se u smislu člana 111. stav 1. tačka 5. KZ RS krivično gonjenje za navedeno krivično djelo ne može preduzeti kad protekne pet godina od njegovog izvršenja, a u svakom slučaju, kad

protekle dva puta onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja. Dalje je konstatovano da je protekom perioda od 10 godina od dana izvršenja krivičnog djela, tj. 20. maja 2003. godine „u ovom krivičnom predmetu nastupila ... zastarjelost krivičnog gonjenja, radi čega je na osnovu čl. 349. st. 6 ZKP optužbu valjalo odbiti“. Tuženi je tokom postupka istakao prigovor zastarjelosti tužiočevog potraživanja. Tužilac je podnio tužbu na dan 23. aprila 2002. godine.

Prvostepeni sud je zaključio da nije nastupila zastarjelost potraživanja tužioca s obzirom na odredbe člana 377. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i „Službeni glasnik RS“ br. 17/73 3/96 i 39/03 u daljem tekstu: ZOO). Za krivično djelo za koje je bio optužen Z.P. zapriječena je kazna zatvora do pet godina pa prema odredbi člana 11. stav 1. tačka 5. KZ RS krivično gonjenje zastarjeva za period od pet godina, (relativna zastara krivičnog gonjenja), odnosno za 10 godina (apsolutna zastara) prema članu 112. KZ RS. Prekid zastarjevanja nastaje ako je oštećeni postavio imovinskopravni zahtjev u krivičnom postupku, a sud ga u tom postupku uputi da takav zahtjev ostvaruje u parnici. Ako oštećeni pokrene parnicu u roku od 3 mjeseca od pravosnažnosti presude krivičnog suda, smatraće se da je zastarjevanje prekinuto stavljanjem odštetnog zahtjeva. Pokretanje i vođenje krivičnog postupka prekida zastarjevanje krivičnog gonjenja i povlači za sobom prekid zastarjevanja zahtjeva za naknadu štete, koji ponovo otpočinje teći od pravosnažnosti krivične presude. Duži zastarni rok za naknadu štete, prouzrokovane krivičnim djelom, primjenjuje se kako prema počiniocu krivičnog djela (ovdje – Z.P.), tako i „prema pravnom licu koje odgovara za štetu pored počinitelja krivičnog djela „ (dakle, i prema tuženom). Prvostepeni sud je dalje konstatovao kako je nesporno da je tužitelj protiv tuženog podnio tužbu dana 23.4.2002. godine, dakle prije okončanja krivičnog postupka i da je imovinsko-pravni zahtjev postavio još u toku krivičnog djela, tačnije još u istrazi“, pa je prigovor zastarjelosti odbio kao neosnovan, a primjenom odredaba članova 154. stav 1. i 186. ZOO udovoljio tužbenom zahtjevu.

Drugostepeni sud je ukazao na to da je već u vrijeme podizanja optužnice bio istekao trogodišnji rok zastarjelosti iz člana 376. stav 1. ZOO. Prema shvatanju tog suda rok zastarjelosti potraživanja iz člana 377. istog zakona može se primjenjivati samo ako je postojanje krivičnog djela utvrđeno u krivičnom postupku, a izuzetno i u parničnom postupku ako je krivični postupak obustavljen ili se nije mogao pokrenuti zato što je okrivljeni umro, duševno obolio ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje i odgovornost okrivljenog. Odbijanjem optužbe protiv Z.P. makar i zbog zastarjelosti krivičnog gonjenja, u krivičnom postupku nije utvrđena njegova krivična odgovornost, pa u ovom sporu nema mjesta primjeni odredbe člana 377. ZOO. Tužiočevo potraživanje je, po mišljenju drugostepenog suda, zastarjelo istekom trogodišnjeg roka iz člana 376. stav 1. ZOO, pa je i onda kad bi se ovaj period računao od 19. juna 1996. godine, tj. od ukidanja ratnog stanja i stanja neposredne ratne opasnosti u Republici Srpskoj. Iz ovih razloga odlukom drugostepenog suda preinačena je prvostepena presuda tako što je tužilac u cjelini obijen s tužbenim zahtjevom.

Vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude iznosi 2.991,95 KM u smislu člana 316 stav 2. u vezi sa članom 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05 i 67/07 u daljem tekstu: ZPP). Imajući u vidu predmet spora, a naročito različita pravna shvatanja iznesena u presudama prvostepenog i drugostepenog suda, ovaj sud je ocijenio da bi odlučivanje o tužiočevoj reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, pa je reviziju dozvolio (član 237. stav 3. u vezi sa stavom 2. ZPP).

Pravno shvatanje izraženo u drugostepenoj presudi nije pravilno. Revizija i dopuna revizije su osnovane.

Prekid zastarjelosti potraživanja naknade štete, nastale izvršenjem krivičnog djela, počinje da teče podnošenjem prijedloga oštećenog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku, ako je taj postupak okončan donošenjem presude kojom je okrivljeni oglašen krivim za to krivično djelo. Ako je međutim krivični postupak okončan presudom kojom se optužba odbija, a oštećeni upućuje na parnicu radi ostvarenja svog imovinskopravnog zahtjeva, smatra se da je nastupio uslovan prekid zastarjelosti. Uslov je naime, da oštećeni u roku od tri mjeseca od

pravosnažnosti presude krivičnog suda podnese tužbu parničnom sudu za naknadu štete. Ovako shvatanje ima osnov u odredbi člana 390. ZOO kojom je propisano: ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili kog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa povjerilac podigne ponovo tužbu u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastarjevanje prekinuto prvom tužbom (stav 1.); isto vrijedi i za pozivanje u zaštitu i za isticanje prebijanja potraživanja u sporu, kao i u slučaju kad je sud ili drugi organ uputio dužnika da svoje prijavljeno potraživanje ostvaruje u parničnom postupku (stav 2.). Pod pozivanjem u zaštitu podrazumijeva se i isticanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku.

Nesporno je da je tužilac u krivičnom postupku protiv optuženog Z. P. podnio imovinskopravni zahtjev. Podnošenjem tog zahtjeva nastupio je prekid zastarjelosti potraživanja naknade štete (stav 2. u vezi sa stavom 1. člana 377. ZOO). Presuda kojom je protiv optuženog Z.P. optužba odbijena, donesena je

30. aprila 2004. godine, dok je tužba podnesena ranije, još 23. aprila 2002.

godine. Tužiočevo potraživanje naknade štete nije prema tome zastarjelo, s obzirom na odredbe članova 377. i 390. ZOO kako je pravilno zaključio i prvostepeni sud.

Tužilac je doduše postavio imovinskopravni zahtjev u krivičnom postupku samo prema optuženom Z.P. a ne i u odnosu na tuženog. Navedena okolnost nije međutim od uticaja na presuđenje u ovom sporu. Duži rok zastarjelosti iz člana 377. stav 1. ZOO odnosi se ne samo na učinioca krivičnog djela, nego i na drugo lice (pravno ili fizičko) koje to djelo nije učinilo, a koje odgovara po posebnim propisima za štetu. U tom smislu treba i shvatiti pojam „odgovornog lica“ iz člana 377. stav 1. ZOO. Ovdje je to, pored optuženog Z.P. i tuženi, kao osiguravač njegovog motornog vozila.

Zbog pogrešnog pravnog shvatanja da je tužiočevo potraživanje zastarjelo, drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužioca s tužbenim zahtjevom. Otklanjajući taj nedostatak, ovaj sud je s obzirom na naprijed rečeno, uvažio reviziju tužioca i odlučio kao u izreci u odnosu na glavni zahtjev, na osnovu člana 250. stav 1. ZPP.

Kao stranci koja je uspjela u sporu povodom izjavljene revizije, sud je dosudio tužiocu parnične troškove, i to: 300,00 KM za sastav revizije od advokata na osnovu člana 2, tarifnog broja 2 stava 1. i 2., tarifnog broja 12 i člana 14. stava 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ br. 68/05); 600,00 KM za taksu na reviziju po odredbi tačke 9. u vezi sa tačkom 1. alineja 2. tarifnog broja 1. Taksene tarife uz Zakon o sudskim taksama („Službeni glasnik RS“ br. 18/99, 23/99, 65/03 i 94/04) koji je bio na snazi u vrijeme nastajanja taksene obaveze, odnosno ukupno 900,00 KM (član 397. stav 2. u vezi sa članom 386 stav 1. ZPP).

Zahtjev tuženog za naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju odbijen je kao neosnovan na osnovu istih odredaba (član 397. stav 2. u vezi sa članom 386 stav 1. ZPP), s obzirom da tuženi nije uspio u sporu.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-07-000 613 od 14.10.2008.g.)

P R E S U D A

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u P. broj P-194/96 od 15.10.2001. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim je tražio da mu tuženi na ime duga po osnovu zakupa poslovnog prostora u P. u ul. N. P. br. 16. isplati 14.400,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja presude do konačne isplate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka, te odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u B. L. broj Gž-941/02 od 24.12.2004. godine, žalba tužioca je djelimično uvažena, prvostepena presuda preinačena tako što je tuženi obavezan da isplati tužiocu iznos od 3.300,00 KM sa

zakonskom zateznom kamatom od 15.10.2001. godine do isplate. Istom presudom odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova parničnog postupka.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tuženi pobija drugostepenu presudu zbog, kako to proizlazi iz navoda revizije pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže da se osporena presuda preinači i odbije zahtjev tužioca.

Tužilac nije odgovorio na reviziju tuženog niti se Republički javni tužilac izjasnio o reviziji.

Revizija nije osnovana.

U ovoj parnici tužilac zahtjeva da mu tuženi po osnovu zakupa poslovnog prostora u P., u ul. N. P. isplati iznos od 14.400,00 KM. U postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude među parničnim strankama pokazalo se nespornim da je tuženi kao zakupoprimac sa B. A., kao zakupodavcem dana 20.4.1994. godine zaključio ugovor o zakupu poslovnog prostora u površini od 16 m² koji se nalazi u prizemlju stambeno-poslovne zgrade u P. u ul. N. P., da je ugovor zaključen na određeno vrijeme od 15.11.1994. do 15.11.1996. godine, da je mjesečna zakupnina određena u iznosu od 200,00 tadašnjih dinara. Nesporno je takođe da je tužilac dana 22.7.1994. godine sa B. A. zaključio pismeni kupoprodajni ugovor koji je ovjeren kod prvostepenog suda pod brojem OV-1409/94, prema kome je tužilac kupio od B. A. poslovni prostor u površini od 34 m², uključujući prostor koji je tuženi držao u zakupu, te da je 15.11.1996. godine tuženi predao predmetni poslovni prostor tužiocu. Provedenim dokazima prvostepeni sud je utvrdio da je tuženi (a prema ugovoru u spisima predmeta M. M.) sa O. P. zaključio ugovor o zakupu istog poslovnog prostora u površini od 16 m² dana 12.01.1995. godine, te da je izmirio obaveze prema O. P. iz ovog ugovora. Nalazeći utvrđenim da je tuženi na ime zakupnine isplatio B. A. iznos od 1.500,00 novih dinara prije ovjere ugovora o zakupu, što je navedeno i u ugovoru, prvostepeni sud je zaključio da je tuženi time izmirio obavezu prema ovom zakupodavcu za 7,5 mjeseci. Međutim, imajući u vidu da je tuženi 12.5.1995. godine zaključio sa O. P. ugovor o zakupu istog prostora i plaćao mjesečnu zakupninu od 112 DM O. a prema zaključku I. o. O.P. broj 01/1-023-201-1/94 od 12.4.1994. godine koji ga je obavezivao da zakupninu plaća opštini, prvostepeni sud je zaključio da je

tužbeni zahtjev tužioca neosnovan. Po ocjeni prvostepenog suda, ukoliko tužilac smatra da je O. P. nezakonito raspolagala predmetnim poslovnim prostorom, tužilac od nje može zahtijevati zakupninu, a naknadu za veći prsotor od 16 m² da tužilac može zahtijevati od tuženog tek ukoliko u predmetu P-19/01 dokaže da je tuženi koristio veći poslovni prostor.

Odlučujući o žalbi tužioca drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje prvostepenog suda, te našao da je prvostepeni sud pravilno zaključio da je ugovor o zakupu koji je tuženi zaključio sa B. A. na određeno vrijeme pravnovaljan i da je tuženi na osnovu ovog ugovora koristio predmetni poslovni prostor i isplatio B. A. na ime zakupnine unaprijed iznos od 1.500,00 dinara koji iznos odgovara vrijednosti od 1.500,00 DM.

Međutim, zaključak prvostepenog suda da je pravnovaljan i ugovor o zakupu koji je M. M. zaključio sa O. P. i da zbog toga tužilac može, ako smatra da opština nije mogla raspolagati predmetnim poslovnim prostorom na taj način tražiti isplatu zakupnine od opštine, drugostepeni sud je ocijenio pogrešnim. Drugostepeni sud smatra da ugovor o zakupu koji je tuženi zaključio sa B. A. na određeno vrijeme nije mogao prestati zaključenjem ugovora o zakupu između O. P. i tuženog po zaključku I. o. O. P., s obzirom da ranije zaključen ugovor nije prestao ni na jedan od zakonom predviđenih načina. Stoga je po ocjeni drugostepenog suda tužilac ovlašten da zahtjeva isplatu ugovorene zakupnine, jer je u smislu člana 39. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni list SR BiH", broj 33/77 do 30/90) zaključenjem ugovora o kupoprodaji stupio u prava i obaveze zakupodavca. Kako je ugovorena mjesečna zakupnina od 200,00 tadašnjih dinara, što odgovara vrijednosti od 200,00 DM, odnosno 200,00 KM, te kako je tuženi unaprijed isplatio zakupninu za 7,5 mjeseci, po ocjeni drugostepenog suda u obavezi je da isplati tužiocu iznos od 3.300,00 KM na ime zakupnine do isteka ugovorenog perioda. U odnosu na poslovni prostor od 18

m² nije postojao ugovor o zakupu, pa je zahtjev tužioca za isplatu zakupnine za ovaj dio poslovnog prostora koji je on kupio, drugostepeni sud ocijenio neosnovanim, ali smatra da tužilac može tražiti naknadu po drugom osnovu.

Iz ovih razloga je drugostepeni sud djelimično udovoljio tužbenom zahtjevu tužioca pozivajući se na odredbe člana 262. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 27/78 do 57/89 i ("Službeni glasnik RS" br. 17/93, 3/96 i 39/03, u daljem tekstu: ZOO) i člana 39. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija i obavezao tuženog da isplati tužiocu na ime zakupnine za period od 16,5 mjeseci iznos od 3.300,00 KM uz tražene zakonske zatezne kamate. Kako tužilac nije postavio opredijeljen zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka, drugostepeni sud je pozivajući se na odredbu člana 164. stav 3. ZPP-a ovaj zahtjev tužioca odbio kao neosnovanim.

Drugostepena odluka je pravilna i zakonita.

Pravilno je zaključio drugostepeni sud da je ugovor o zakupu koji su zaključili tuženi i B. A. dana 20.4.1994. godine o zakupu poslovnog prostora u P. u ul. N. P. u površini od 16 m² pravnovaljan jer je zaključen u skladu sa odredbama člana 9. i 11. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija.

Nižestepeni sudovi su utvrdili da je tuženi na osnovu ovog ugovora koristio predmetni poslovni prostor, da je na ime mjesečne zakupnine isplatio zakupodavcu unaprijed iznos od 1.500,00 novih dinara koji je jednak iznosu od 1.500,00 KM i da je time izmirio zakupninu za 7,5 mjeseci. Tužilac je predmetni poslovni prostor stekao na osnovu ugovora o kupoprodaji zaključenog sa zakupodavcem B. A. 22.7.1994. godine, koji je ovjeren kod nadležnog suda pod brojem OV-1409/94, pa je u skladu sa odredbom člana 39. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija stupio u prava i obaveze zakupodavca. Ugovor o zakupu od 20.4.1994. godine zaključen je na određeno vrijeme od 15.11.1994. do 15.11.1996. godine. Kako je tuženi zakupodavcu isplatio zakupninu samo za 7,5 mjeseci, pravilno je zaključio drugostepeni sud da tužiocu pripada pravo da u skladu sa odredbom člana 262. ZOO zahtjeva od tuženog da mu isplati zakupninu za preostalih 16,5 mjeseci u ugovorenom mjesečnom iznosu.

Ugovor od 20.4.1994. godine nije prestao ni na jedan od načina propisanih zakonom. S obzirom da je navedeni ugovor o zakupu bio na snazi od 15.11.1994. do 15.11.1996. godine, ugovor od 12.01.1995. godine o zakupu istog poslovnog prostora između O. P. i M. M. ne može proizvesti nikakvo pravno dejstvo. Pored toga, na ovaj ugovor ne može se primijeniti zaključak I. o. O.P. broj 01/1-023- 201-1/94 od 12.4.1994. godine, jer u vrijeme zaključenja ugovora o kupoprodaji između tužioca i B. A. na dan 22.7.1994. godine tuženi, a ni M. M. nisu imali zaključen bilo kakav ugovor u vezi korišćenja predmetnog poslovnog prostora sa O. P.

Tužilac je predmetni poslovni prostor stekao kupovinom prije zaključenja ugovora o zakupu između O. P. i M. M., pa činjenica da je on od 01.01.1995. godine plaćao zakupninu opšti nije od uticaja na prava tužioca da po osnovu valjanog ugovora o zakupu zahtjeva od tuženog isplatu zakupnine za ostatak vremenskog perioda do isteka vremena na koji je ugovor zaključen. Tuženi je već u novembru 1994. godine znao da je predmetni poslovni prostor tužilac kupio od B. A. sa kojim je on imao zaključen ugovor o zakupu pa se njegovi navodi da nije znao koji su stvarni interesi i prava tužioca, ne mogu prihvatiti osnovanim.

Neosnovan je prigovor revizije da drugostepeni sud nije vodio računa o roku zastarjelosti i da je propustio da primijeni odredbu člana 375. ZOO, jer da je potraživanje tužioca zastarjelo. Prema izričitoj odredbi člana 360. stav 2. ZOO sud se ne može obazirati na zastarjelost ako se dužnik nije na nju pozvao. Tuženi nije u postupku koji je prethodio donošenju osporene presude istakao prigovor zastarjelosti potraživanja tužioca, pa nižestepeni sudovi nisu bili dužni da ispituju i utvrđuju da li je potraživanje tužioca zastarjelo.

Prigovor zastarjelosti potraživanja ne može se isticati u reviziji. Za ocjenu osnovanosti ovog prigovora nužno je utvrđivati činjenice vezane za nastanak prava tužioca, kao i činjenice koje vode zastoju ili prekidu zastarjevanja. Kako se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja prema odredbi člana

385. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni list SFRJ“, br. 4/77 do 35/91, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/93 do 32/94), koja se u skladu sa odredbom

456. stav 1. sada važećeg Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 85/03, 85/03 i 74/05) ima primijeniti u konkretnom slučaju, prigovor zastare koji je istaknut tek u reviziji nije ovlašten da ispituje revizijski sud.

Iz navedenih razloga su neosnovani navodi revizije da je drugostepena presuda zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Stoga je primjenom odredbe člana 393. ZPP-a u vezi sa članom 456. stav 1. ZPP-a, odlučeno kao u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske Rev-328/05 od 30.10.2007.g.)

Prekid

16. aprila 2007. godine do isplate, troškove na ime sastava žalbe od

„31.04.2003. godine“ u iznosu od 300,00 KM i troškove žalbenog postupka u iznosu od 350,00 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Revizija tuženog se djelimično uvažava, preinačava se presuda Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 014-0-GŽ-06-000 134 od 30.8.2006. godine, u dijelu kojom je tuženi obavezan da tužiocu na ime obračunatih zakonskih zateznih kamata za period od 15.9.2000. godine do 30.11.2005. godine plati iznos od 20.682,35 KM, tako što se žalba tužioca odbija i prvostepena presuda Osnovnog suda u Sokocu broj Rs-137/05 od 10.1.2006. godine u dijelu u kojem je odbijen zahtjev tužioca za plaćanje zateznih kamata obračunatih na plate, topli obrok i regres u iznosu od 23.056,95 KM sa zakonskom zateznom kamatom po stopi određenoj Zakonom o visini stope zatezne kamate počev od dana donošenja presude do isplate, potvrđuje.

U ostalom dijelu (da je tužilac sa tuženim zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme, kao i da je tuženi tužiocu dužan naknaditi štetu na ime neostvarenih plata, naknade na ime regresa u ukupnom iznosu od 33.344,10 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 3.8.2005. godine do isplate i naknade troškova spora u iznosu od 2.167,00 KM) revizija tuženog se odbija.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Sokocu broj Rs-137/05 od 10.1.2006. godine, utvrđeno je da je tužilac sa tuženim zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme i obavezan da mu naknadi štetu na ime neostvarenih plata, naknade toplog obroka i regresa u periodu od 1.8.2000. godine do 1.7.2004. godine u iznosu od 37.122,10 KM, sa zakonskom zateznom kamatom po stopi propisanoj Zakonom o visini stope zatezne kamate počev od 3.8.2005. godine do isplate uz naknadu troškova spora u iznosu od 2.167,00 KM, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja (stav 1.). Dio tužbenog zahtjeva tužioca kojim je tražio plaćanje zatezne kamate, obračunate na plate, regres i topli obrok u iznosu od 23.056,95 KM sa zakonskom zateznom kamatom po stopi određenoj Zakonom o visini stope zatezne kamate počev od 10.1.2006. godine do isplate, je odbijen kao neosnovan (stav 2.). Zahtjev tuženog za naknadu troškova spora u iznosu od 13.687,00 KM je odbijen kao neosnovan (stav 3.).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 014-0-GŽ-06-000 134 od 10.5.2006. godine i dopunske presude istog suda broj 014-0-GŽ-06-000 134 od 30.8.2006. godine, žalba tužioca je djelimično uvažena, preinačena prvostepena presuda u stavu 2. izreke tako što je tuženi obavezan da plati tužiocu na ime obračunatih zakonskih zateznih kamata za period od 15.9.2000. godine do 30.11.2005. godine i na ime naknade plata i regresa, iznos od 20.682,35 KM, a žalba tuženog djelimično uvažena, prvostepena presuda preinačena tako što je tužilac odbijen sa zahtjevom za isplatu toplog obroka u iznosu od 3.778,00 KM, dok je u ostalom dijelu žalba tuženog odbijena i prvostepena presuda u dijelu kojom je utvrđeno da je tužilac zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme

i u dijelu kojom je tuženi obavezan da mu na ime plata isplati iznos od 31.444,10 KM, regresa u iznosu od 1.900,00 KM i troškova spora u iznosu od 2.167,00 KM, potvrđena.

Tuženi revizijom pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako što će se žalba tužioca uvažiti preinačiti prvostepenu presudu i odbiti tužbeni zahtjev.

Tužilac je u odgovoru na reviziju tuženog osporio navode revizije i predložio da se ista odbije.

Revizija je djelimično osnovana.

U tužbi tužilac zahtjevom traži da se: utvrdi da je sa tuženim zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme; poništi rješenje tuženog broj 152/99 od 11.12.1999. godine o zasnivanju radnog odnosa na određeno vrijeme, i da se poništi obavijest tuženog broj 84/00 od 28.7.2000. godine po isteku roka o zasnivanju radnog odnosa na određeno vrijeme i odluka Upravnog odbora tuženog broj 106/00 od 4.9.2000. godine kojom je odlučeno da nema potrebe za radom tužioca kod tuženog niti obaveze da sa njim zasnuje radni odnos na neodređeno vrijeme; rasporedi na rad kod tuženog na radno mjesto koje odgovara njegovim radnim i stručnim sposobnostima uz uspostavu svih prava iz radnog odnosa počev od 1.8.2000. godine do dana vraćanja na rad i da se obaveže da uplati doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Nakon provedenog postupka prvostepeni sud je tvrdio: da je tužilac na osnovu rješenja Doma zdravlja S. OOUR Hitna medicinska pomoć, broj 093- 44/85 od 20.3.1985. godine zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme na radnom mjestu ljekara opšte medicine, gdje je radio do aprila mjeseca 1992. godine kada je zbog izbijanja ratnih sukoba na području bivše SRBiH, izbjegao iz S. i radio u ambulanti H. od 4.4.1992. do 22.6.1992. godine, koja ambulanta je do izbijanja ratnih sukoba na području bivše SRBiH bila u sastavu D. z. u V., a od 22.6.1992. do 1.12.1994. godine radio je kao ljekar opšte medicine i ljekar stomatologije u ambulanti M. koja je bila u sastavu tuženog;

da je tužilac od 1.12.1994. do kraja 1998. godine radio u ambulanti H.; da je rješenjem tuženog broj 27/99 od 10.3.1999. godine tužilac kao ljekar opšte medicine primljen na rad u ambulantu M. na radno mjesto ljekara opšte medicine na rok od 3 mjeseca, koji mu je radni odnos produžen do 15.9.1999. godine, a nakon toga ponovo rješenjem tuženog produžen na rok od 3 mjeseca; da je tuženi rješenjem broj 152/99 od 11.12.1999. godine tužioca kao ljekara opšte medicine rasporedio na određeno vrijeme na rad u ambulanti M. „do rješenja statusa ambulate H.“; da je protiv ovog rješenja tužilac podnio prigovor Upravnom odboru tuženog koji je na sjednici održanoj 30.5.2000. godine donio zaključak „da tužilac po isteku roka iz navedenog rješenja ne treba ostati bez posla i da ga direktor tuženog treba rasporediti na rad u ambulantu M. na neodređeno vrijeme ukoliko za to postoji potreba; da je Upravni odbor tuženog dana 31.5.2000. godine donio zaključak da odluka Upravnog odbora tuženog od 30.5.2000. godine nije valjana jer da je Upravnom odboru istekao mandat“; da je tužilac pismenim zahtjevom od 11.7.2000. godine tražio od tuženog da sprovede odluku Upravnog odbora od 30.5.2000. godine i da ga je tuženi pismenim aktom broj 84/00 od 28.7.2000. godine obavijestio o isteku roka o zasnivanju radnog odnosa na određeno vrijeme; da je Upravni odbor tuženog pismenim aktom broj 88/00 od 2.8.2000. godine obavijestio tužioca da je istekao mandat Upravnom odboru i da će o njegovom zahtjevu odlučivati novo izabrani Upravni odbor; da je tužilac protiv navedene odluke tuženog podnio prigovor o kojem je Upravni odbor tuženog donio odluku broj 106/00 od 4.9.2000. godine „da nema potrebe ni obaveze njegovog prijema u radni odnos na neodređeno vrijeme po isteku radnog odnosa na određeno vrijeme“; da je Dž.N. ljekar opšte medicine radila u ambulanti M. od 13.3.1996. do marta 1999. godine; da je tuženi sa B.P. redovnim studentom medicine na Medicinskom fakultetu u K., dana 6.4.1998. godine pod brojem 34/98 zaključio ugovor o stipendiranju, kojim se obavezao da će ga stipendirati do završetka studija a nakon toga da će ga primiti u radni odnos: da je rješenjem tuženog broj 42/00 od 3.5.2000. godine raniji stipendista B.P., doktor

medicine, zasnovao radni odnos kod tuženog na neodređeno vrijeme; da je rješenjem tuženog broj 85/00 od 28.7.2000. godine B.P., doktor medicine raspoređen na rad u ambulantu M. na neodređeno vrijeme počev od 1.8.2000. godine i da je sa tuženim ovaj zaključio ugovor o radu broj 183/01 od 20.11.2000. godine na neodređeno vrijeme na radnom mjestu doktora medicine u ambulanti M.; da je Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta tuženog u ambulanti M. iz decembra 1990. godine predviđeno jedno radno mjesto doktora medicine u ambulanti M., sa radnim iskustvom od jedne godine; da je tužilac 1.7.2004. godine ostvario pravo na starosnu penziju i da je prvostepenom sudu 14.8.2000. godine podnio tužbu za zaštitu prava iz radnog odnosa.

Kod ovakvog stanja činjenica nižestepeni sudovi zaključuju da je tužilac sa tuženim zasnovao radni odnos na određeno vrijeme suprotno slučajevima kada je to bilo moguće po odredbi čl.4. Zakona o radnim odnosima ("Sl. glasnik RS", br. 25/93 do 10/98, u daljem tekstu: ZRO), jer da je primljen u radni odnos kod tuženog radi obavljanja poslova i radnih zadataka koji su trajnog karaktera pa stoga da mu pripada pravo na naknadu štete na ime neostvarenih plata od prestanka rada kod tuženog do ostvarivanja prava na starosnu penziju 1.7.2004. godine i sudili tako što su udovoljili tužbenom zahtjevu tužioca na način naveden u izreci prvostepene i drugostepene presude.

Pravilna je odluka nižestepenih sudova u odnosu na utvrđenje da je tužilac sa tuženim zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme i da mu pripada pravo na naknadu štete na ime neostvarenih plata za period od prestanka rada do 1.7.2004. godine kada je ispunio uslove za starosnu penziju.

Radni odnos se u pravilu zasniva na određeno ili neodređeno vrijeme (čl.4. st.1. ZRO). O potrebi za zasnivanje radnog odnosa sa radnikom odlučuje direktor, o čemu poslodavac podnosi pismenu prijavu Zavodu... R.S. koji je dužan objaviti javni oglas najmanje u jednom dnevnom listu ili drugom sredstvu javnog informisanja u roku od 5 dana od dana prijema prijave, sa podacima o broju radnika koji se primaju u radni odnos, uslovima za zasnivanje radnog odnosa u roku u kome se vrši prijavljivanje kandidata (čl.6. st.1. i 2. tog Zakona).

Radni odnos se u smislu odredbi čl. 4. st.2. ZRO može zasnovati na određeno vrijeme, radi zamjene privremeno odsutnog radnika, radi izvršenja posla koji traje do 6 mjeseci, kao i kada se poveća obim posla i kod zasnivanja radnog odnosa sa pripravnikom radi obavljanja pripravnčkog staža.

Kada su u postupku nižestepeni sudovi utvrdili da je tužilac sa tuženim u vremenskom periodu od 15.3.1999. godine do 1.8.2000. godine više puta zasnovao radni odnos na određeno vrijeme za radno mjesto ljekara opšte medicine u ambulanti M. koja posluje u sastavu tuženog, koje je po Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta kod tuženog iz 1999. godine predviđeno kao radno mjesto koje je trajnog karaktera, onda su nižestepeni sudovi, i po shvatanju ovog suda, pravilno zaključili da je tužilac sa tuženim zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme, jer kako je rečeno, u pitanju je zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme za radno mjesto koje je trajnog karaktera, u kojem slučaju postoji pravna fikcija o radnom odnosu na neodređeno vrijeme bez obzira na drugačije označenje u rješenju tuženog po kojem je tužioca u navedenom periodu primio u radni odnos na određeno vrijeme.

Stoga se ukazuju neosnovanim tvrdnje revizije da je tužioca primio u radni odnos zbog povećanog obima posla na tom radnom mjestu, jer ga je tuženi primio i rasporedio na radno mjesto ljekara opšte medicine koje je bilo jedino radno mjesto na kojem je on radio, a da je to radno mjesto trajnog karaktera proizilazi i iz činjenice da je prije tužioca na tom radnom mjestu od 1996. do marta 1999. godine radila Dž.N. ljekar opšte medicine a od 1.8.2000. godine na to radno mjesto tuženi je primio B.P. doktora medicine stipendistu tuženog i to na neodređeno vrijeme.

Pravilna je odluka nižestepenih sudova kojom su tuženog obavezali da tužiocu na ime naknade štete za neostvarene plate u iznosu od 31.444,10 KM i na ime regresa u iznosu od 1.900,00 KM, za period od prestanka radnog odnosa 1.8.2000. godine do 1.7.2004. godine kada je tužilac ispunio zakonske uslove za starosnu penziju, a što proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke Š.D., čiji nalaz i mišljenje tuženi tokom postupka nije osporio.

Zato se revizija tuženog u odnosnom dijelu ukazuje neosnovanom pa je primjenom odredbi čl. 248. Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03 do 63/07, u daljem tekstu: ZPP), u odnosnom dijelu odlučeno kao u izreci (stav 1.).

Nije pravilna odluka nižestepenih sudova kojom su obavezali tuženog da tužiocu na ime obračuna zakonske zatezne kamate za period od 15.9.2000. godine do 30.11.2005. godine isplati iznos od 20.682,35 KM.

Zatezne kamate nastaju kao posljedica zakašnjenja u ispunjenju određene novčane obaveze i teku sve do njezina ispunjenja, zbog čega su, dok glavni dug ne bude isplaćen, nedjeljive od njega, (glavnog duga) i zajedno predstavljaju jednu cjelinu. Ta akcesornost proizilazi posebno iz odredbe čl. 369. u vezi s odredbom čl. 295. Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78 do 57/89 i "Sl. glasnik RS", br. 17/93 do 3/96, u daljem tekstu: ZOO). Zato sve dok glavno potraživanje ne bude isplaćeno, zatezne se kamate ne mogu obračunavati u apsolutnom iznosu za određeno razdoblje i ne mogu se posebno utužiti niti u parnici za isplatu glavnog duga, a kako je to u ovoj parnici učinio tužilac. Tek nakon podmirenja glavnog duga, ako nisu plaćene i zatezne kamate, one se osamostaljuju, obračunavaju u apsolutnom iznosu i kod suda se može pokrenuti spor radi njezine isplate, te ostvariti i procesne kamate na njih.

Kako su nižestepeni sudovi dosuđujući tužiocu obračunate kamate na glavno potraživanje u navedenom iznosu, pogrešno primjenili materijalno pravo iz čl. 279. st. 2. ZOO, to je primjenom odredbi čl. 250. st. 1. ZPP pobijana presuda u tom dijelu preinačena i odbijen tužbeni zahtjev tužioca.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-001 155 od 24.04.2008., g)

Ugovor o djelu:

Presudom Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu broj: 61 0 Ps 000396 10 Ps od 26.10.2010. godine i rješenjem o ispravci te presude, isti broj, od 14.02.2011. godine obavezana je tužena da tužitelju po osnovu duga za izvršene ugovorene poslove, plati iznos od 53.001,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 28.10.2009. godine, do konačne isplate i da mu na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 4.640,00 KM.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 61 0 Ps 000396 11 Pž od 29.6.2011. godine žalba tužene je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako što je u cjelini odbijen zahtjev tužitelja kao neosnovan, kao i zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se osporena presuda ukine i predmet vrati istom sudu na ponovni postupak.

Tužena nije odgovorila na reviziju. Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da se tužena obaveže da mu isplati iznos, naveden u izreci prvostepene presude, sa pripadajućom zateznom kamatom. Zahtjev temelji na tvrdnji da je imao dogovor sa tuženom da izvrši određene radove na lokalnim putevima što je i učinio a tužena odbila da isplati ispostavljene račune.

Odlučujući o zahtjevu iz tužbe prvostepeni sud je utvrdio da su tužitelj i tužena zaključili ugovor broj: 02-345-15/06 od 23.3.2006. godine kojim je ugovoreno čišćenje ulica i lokalnih puteva u zimskom periodu od 01. januara 2006. godine do prestanka uslova koji su predmet tog ugovora, uz ugovorenu cijenu od 100,00 KM po radnom satu. Kontrolu čišćenja vršila je komisija imenovana rješenjem načelnika opštine. Nije sporno da je tužitelj obavio poslove čišćenja lokalnih puteva u zimskom periodu i da mu je za taj posao isplaćena dogovorena naknada. Pored toga, tužitelj je tuženoj ispostavio račune broj 31/06 i 32/06 oba od 10.11.2006. godine, prvi na iznos od 23.166,00 KM, a drugi na iznos od 29.835,00 KM koji su se odnosili na izgradnju, nasipanje i popravku lokalnih puteva. Uz iste je

priložio zapisnike na kojima je navedeno vrijeme u kojem su angažovane mašine tužitelja, a koje zapisnike su potpisali predsjednici savjeta mjesnih zajednica M.V. i S.V. Tužena nije platila ove račune nego ih je vratila tužitelju dana 12.02.2007. godine. Nakon toga tužitelj je tužbom od 02.4.2009. godine pokrenuo ovaj spor smatrajući da se radovi koje je on izveo na lokalnim putevima radi njihove popravke, podrazumijevaju kao prethodni posao koji je nužno bilo obaviti da bi se u zimskom periodu moglo vršiti čišćenje puteva koju obavezu je preuzeo zaključenim naprijed spomenutim ugovorom od 23.3.2006. godine.

Kod navedenog utvrđenja, uzimajući u obzir iskaze svjedoka, R.P., zamjenika načelnika opštine u spornom periodu i M.V., predsjednika savjeta MZ M. i Đ., prvostepeni sud zaključuje da su parnične stranke nakon zaključenja spomenutog ugovora o čišćenju ulica i lokalnih puteva u zimskim uslovima, prećutno zaključili i ugovor o djelu za izgradnju seoskih puteva, njihovo nasipanje i čišćenje lokvi na područjima mjesnih zajednica H.P., pa kako tužena ispostavljene račune nije osporila ni po formi ni po sadržini i nije ih odmah vratila, te nije osporavala kvalitet i kvantitet izvedenih radova, udovoljio je postavljenom zahtjevu tužitelja.

Odlučujući o žalbi tužene, drugostepeni sud nije prihvatio zaključak prvostepenog suda da je između parničnih stranaka došlo do prećutnog zaključenja ugovora o djelu iz člana 600. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/89 te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04- dalje: ZOO), jer da je takav zaključak protivan odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 101/04) prema kojima (član 43. tog zakona) jedino načelnik opštine može zastupati opštinu u vršenju pravnih poslova ili lice koje on ovlasti, a provedenim dokazima nije utvrđeno da je to svoje ovlaštenje prenio na predsjednike savjeta mjesnih zajednica, jer načelnik opštine u konkretnom slučaju nije ni saslušan u svojstvu svjedoka, niti je provođenje takvog dokaza predlagao tužitelj. Pored toga, i pod uslovom da se prihvate navodi tužitelja da je između tužitelja i tužene zaključen usmeni ugovor o djelu, po shvatanju drugostepenog suda, takav ugovor je suprotan imperativnim zakonskim odredbama i to odredbama člana 22. do

30. Zakona o javnim putevima („Službeni glasnik RS“, br. 3/04, 51/04 i 73/08 – u daljem tekstu: ZJP) i odredbama Zakona o javnim nabavkama BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 49/04, 19/05, 52/05, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10 – u daljem tekstu: ZJN BiH) saglasno kojim se takav ugovor uvijek sklapa u pismenoj formi nakon provedene, zakonom propisane, procedure javnog nadmetanja, a koji zakoni se u konkretnom slučaju primjenjuju kao *lex specialis* u odnosu na odredbe ZOO, slijedom čega preinačava prvostepenu presudu i odbija tužbeni zahtjev.

Odluka drugostepenog suda je pravilna i zakonita.

Prema odredbi člana 630. ZOO ugovor o građenju je ugovor o djelu kojim se izvođač obavezuje da prema određenom projektu sagradi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu ili da na takvom zemljištu, odnosno na već postojećem objektu izvrši kakve druge građevinske radove, dok se naručilac obavezuje da mu za to isplati određenu cijenu (stav 1.), a navedeni ugovor prema stavu 2. iste zakonske odredbe mora biti zaključen u pismenoj formi. Prema odredbi člana 631. istog zakona pod građevinom se podrazumijevaju, između ostalog i putevi.

U konkretnom slučaju iz zapisnika broj: 01-02-sl/06 sačinjenog dana 10.11.2006. godine proizlazi da je tužitelj radio izgradnju puta do kuće M.J. i do groblja V. i C. Dakle radi se, saglasno naprijed citiranim odredbama ZOO, o takvim radovima koji podrazumijevaju zaključenje ugovora o građenju koji se i po odredbama tog zakona mora zaključiti u pismenoj formi. Pored toga i izvođenje ostalih radova (nasipanje puteva, čišćenje seoskih lokvi i popravke putnih pravaca, koji po svojoj složenosti, eventualno, nisu zahtjevali zaključenje ugovora o građenju, nego ugovora o djelu iz člana 600. ZOO), saglasno odredbama ZJP i ZJN BiH, koje je svestrano analizirao drugostepeni sud i na kojima je temeljio svoju odluku, a kakvo rezonovanje prihvata i ovaj sud, je valjalo zaključiti u pismenoj formi, nakon

provedene procedure javnog nadmetanja, koji bi sadržavali vrstu i obim radova, način i kvalitet njihovog izvođenja, ugovoren nadzor i kontrolu izvođenja tih radova, dinamiku izvođenja i rokove završetka, način i rokove plaćanja.

Iz provedenih dokaza proizlazi da takvog dogovora, sa svim spomenutim detaljima, između parničnih stranaka nije bilo ni u usmenom obliku, slijedom čega proizlazi da nema pravnog osnova, ni u vidu ništavog ugovora (kojem nedostaje propisana forma) sa pravnim posljedicama iz člana 104. ZOO, na kojem bi se zasnivala obaveza tužene da sporni iznos plati tužitelju.

Tužitelj tek u reviziji za pravni osnov svog tužbenog zahtjeva ističe sticanje bez osnova (član 210. ZOO), isticanjem da sud nije vezan pravnim osnovom tužbenog zahtjeva, te da je primjenom ove zakonske odredbe mogao dosuditi tužitelju zahtjevani iznos.

Međutim, tokom postupka tužitelj nije provodio dokaze u tom pravcu. Naime, utvrđeno činjenično stanje, uz naprijed izloženo, ne daje osnova za zaključak da se radi o sticanju bez osnova.

Tužitelj je svoj zahtjev tokom čitavog postupka temeljio na zaključenom ugovoru od 23.3.2006. godine koji se odnosio na čišćenje lokalnih puteva u zimskim uslovima. Taj ugovor je prema saglasnim navodima parničnih stranaka u cjelini realizovan. Tužitelj je izvršio čišćenje puteva na zadovoljavajući način i tužena mu je za taj posao isplatila ugovorenu naknadu. Tim ugovorom, suprotno tvrdnjama revidenta, nisu dogovoreni poslovi o kojima je riječ u ovom postupku. Nisu navedeni i precizirani radovi koje treba izvesti, nije dogovorena njihova cijena, odnosno način obračuna naknade za izvršene radove, pa i pod uslovom da se tužena izvođenjem tih radova neosnovano obogatila nema načina da se utvrdi visina neosnovano stečenog. Ta visina, svakako, saglasno naprijed izloženom, nije se mogla utvrđivati na osnovu odredbi naprijed spomenutog zaključenog ugovora između parničnih stranaka kojim je dogovoreno izvođenje drugih radova i koji je kao takav u svim svojim odredbama i realizovan.

Neosnovano tužitelj tvrdi da su izvedeni radovi za koje on traži naknadu u ovom postupku „bili neophodni radovi odnosno preduslov za obavljanje tenderski ugovorenog posla“. Takva tvrdnja ne proizlazi iz sadržaja ugovora zaključenog 23.3.2006. godine kojim je dogovoreno samo čišćenje ulica i lokalnih puteva u zimskom periodu. Uostalom, i pod uslovom da je ugovoreno čišćenje ulica i lokalnih puteva podrazumjevalo njihovu izgradnju i popravku, tužitelj je kao privredni subjekat koji se tim poslom bavi, o tome morao voditi računa pri stavljanju tenderske ponude (iako, usput rečeno, iz provedenih dokaza, naročito iskaza svjedoka Radiše Pejanovića, ne proizlazi da je ugovor o čišćenju ulica i lokalnih puteva u zimskom periodu zaključen u postupku javnog nadmetanja kako propisuju odredbe ZJN BiH, nego slobodnom pogodbom) za taj posao i u ponuđenu cijenu ukalkulisati i taj izdatak kada ti poslovi nisu posebno regulisani ugovorom.

Drugostepeni sud je svoju odluku zasnovao na činjenicama koje je utvrdio prvostepeni sud i na njih primjenio relevantne odredbe materijalnog prava. Suprotno tvrdnji revidenta nije mjenjao činjenični osnov na kojem je zasnovao svoju presudu. Zato nije bilo potrebe za održavanjem rasprave pred drugostepenim sudom u smislu odredbe člana 217. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09), slijedom čega ne stoji tvrdnja revidenta (koji se poziva na odredbu člana 229. ZPP), o povredi odredaba parničnog postupka iz člana

209. ZPP koja je učinjena u postupku pred drugostepenim sudom što bi predstavljalo revizionu razlog iz odredbe člana 240. stav 1. tačka 1. istog zakona.

Iz naprijed navedenih razloga revizija tužitelja se ukazuje neosnovanom, pa je kao takva odbijena na osnovu odredbe člana 248 ZPP.

Ortački ugovor

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u N.G. broj P-186/99 od 17.4.2002. godine, obavezan je tuženi I.V. iz s. K. da tužiocu M.D. plati dug od 44.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.9.1994. godine do isplate, uz naknadu troškova spora u iznosu od 3.700,00 KM, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u B.L. broj GŽ-2233/02 od 24.01.2005. godine žalba tuženog je uvažena, prvostepena presuda preinačena tako što je odbijen tružbeni zahtjev tužioca, i obavezan da tuženom naknadi troškove spora u iznosu od 2.200,00 KM, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako što će se žalba tuženog odbiti i prvostepena presuda potvrditi.

Odgovor na reviziju nije podnesen, niti se Republički tužilac izjasnio o podnesenoj reviziji (član 390. stav 3. Zakona o parničnom postupku

– "Službeni list SFRJ", br. 4/77 do 35/91, i "Sl. glasnik RS" br. 17/93 do 32/94, u daljem tekstu: ZPP), koji se na osnovu odredbi člana 456. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS“ br. 58/03 do 74/05, u daljem tekstu: ZPPRS) ima primjeniti u ovom sporu.

U tužbi tužilac zahtjevom traži da mu tuženi iz osnova ugovora o zajmu isplati 44.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.9.1994. godine do isplate.

Prvostepeni sud je nakon provedenog postupka utvrdio: da je tužilac sa tuženim tokom 1994. godine zaključio ugovor o poslovnoj saradnji i da mu je dao 40.000,00 DEM, a zatim još 4.000,00 DEM; da je neposredno prije zaključenja ovog ugovora tužilac od tuženog tražio u zajam 10.000,00 DEM, koji iznos je utrošio u nabavku nafte u C.G., a nakon što je nabavljenu naftu prodao, tužiocu pored iznosa od 10.000,00 DEM isplatio još 3.000,00 DEM i 200 litara nafte; da je tuženi nakon primljenog iznosa od 44.000,00 DEM sa cisternama za naftu otišao u C.G. gdje je kupio naftu koja mu je od nadležnog organa Ministarstva unutrašnjih poslova C.G. oduzeta i da je po rješenju Komisije za carinske prekršaje Carinarnice u P. broj D-385/313 od 11.11.1994. godine nije prihvaćena prekršajna prijava Osnovnog tužilaštva iz N. Kt. broj 496/94 od 01.11.1994. godine protiv tuženog M.N. iz G. da je učinjen carinski prekršaj iz člana 101. stav 5. Zakona o prekršajima, jer da nema elementa prekršaja po članu 208. Carinskog zakona.

Nalazeći da je između stranaka u sporu zaključen ugovor o poslovnoj saradnji po kojem je tužilac uložio 44.000,00 DEM u posao oko nabavke nafte, ali da stranke navedenim ugovorom nisu ugovorile nastupanje rizika u slučaju neostvarivanja posla, te kako je u izvršenju posla nabavke nafte došlo do oduzimanja nafte od strane Ministarstva C.G., to da je tuženi u obavezi da tužiocu vrati njegovu ulogu u novcu koji je iznosio 44.000,00 DEM. Dalje prvostepeni sud nalazi da je tuženi svjesno izbjegao inicijativu tužioca da se u ugovoru predvidi i posljedica nastupanja eventualnog rizika i to opaskom "neće se to valjda desiti", pa kako se desilo da je oduzeta nafta, prvostepeni sud sudio tako što je tuženog obavezao da tužiocu plati iznos naveden u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud je prihvatio utvrđeno činjenično stanje, kao i pravni stav, da su stranke zaključile ugovor o poslovnoj saradnji, pri čemu izrazivši stav da taj ugovor u sebi sadrži elemente ugovora o ortakluku (paragraf 1175, 1184. i 1187 Opšteg Građanskog Zakonika) jer sve ono što se dešavalo između njih sadrže obilježja ovog ugovora po kojem dva lica se obavezuju da ujedine, odnosno stave na raspolaganje jedan drugome svoju ili dio imovine za postizanje određenog ekonomskog cilja pri čemu se to ulaganje u smislu ortačkog udjela ne mora sastojati isključivo u imovini već se ono može sastojati i u tome da jedna strana ulaže svoj rad. Ovakav ugovor je aleatoran jer se prilikom zaključenja ugovora zna koliki je ortački ugovor svakog ugovarača ali je potpuno neizvjesno koliko će

svaki od njih dobiti po prestanku ortakluka. Da je neprihvatljiv zaključak prvostepenog suda "da se radi o ugovoru o poslovnoj saradnji ali da tuženi ostaje u obavezi da tužiocu vrati njegovih 44.000,00 DEM" i to polazeći od toga da je tuženi "svjesno izbjegao ugovaranje snošenja rizika" kao i da je dogovoreno da poslovna saradnja traje dok ima posla a kada posao stane da tuženi vrati tužiocu njegovih 44.000,00 DEM, koji je po prvostepenom sudu stao "kada je nafta oduzeta od strane nadležnog organa C.G.". Da po shvatanju drugostepenog suda izraz "kada posao stane" treba tumačiti tako da je određeni posao sa njegovog gledišta prestao kada su oni ostvarili ekonomski cilj zbog koga su stupili u poslovnu saradnju ili kada jedna u skladu sa dogovorom iskaže volju da želi izaći iz zajedničkog poslovanja, ali se ne može smatrati da je posao prestao voljom stranaka kada je predmet njihove ekonomske saradnje, u ovom slučaju nafta, oduzeta od strane nadležnog organa jedne države zbog sumnji u pravilnost poslovanja. Stoga da je ovdje prestala mogućnost daljeg ostvarivanja ekonomskog cilja iz razloga koji je van bilo kakve volje i utjecaja stranaka pa se ne može prihvatiti da je posao prestao, on je sa ovog gledišta propao, jer je nestala osnova imovine ortačke zajednice, pa zbog toga se na ovaj odnos ima primjeniti paragraf 1197 Opšteg Građanskog Zakonika po kojem "dobitak" bi predstavljao onu imovinu koja prelazi preko glavnice ortakluka i to nakon odbijanja svih troškova i pretrpljene štete, a dobitak za tužioca bi bio dogovoreni iznos od 3.000,00 DEM i određena količina goriva po jednoj turi. Da iznos koga je tužilac uložio u ortakluk od 44.000,00 DEM, koga je u ostvarivanju ugovora o poslovnoj saradnji predao tuženom, uloženi u nabavku druge ture nafte koja je oduzeta, ne predstavlja njegov dobitak, već taj iznos predstavlja njegov udio u zajedničku imovinu ortakluka i taj udio sam po sebi je nestao onog momenta kada je ortakluk izgubio uloženu glavnice a to je bilo u trenutku kada je nafta koju je tuženi nabavio za iznos glavnice ortakluka oduzeta od nadležnog organa u C.G. Pri tome, da je nestao osnov glavnice ortakluka, i da to ne mijenja stvar, što je tužilac najveći gubitnik u ovom ortakluku jer je on izgubio uloženi novac, a tuženi izgubio samo svoj trud, rad i vrijeme, a oni su pri zasnivanju zajedničkog poslovanja prihvatili da na takav način bude određen udio koji svaki od ortaka unosi u zajedničku glavicu. Kako je nestala glavnica to da se tuženi ne može obavezati da vrati tužiocu njegov udio u uloženu glavicu od 44.000,00 DEM, jer za to ne postoji zakonska osnova. Stoga je drugostepeni sud žalbu tuženog uvažio, prvostepenu presudu preinačio i odbio tužbeni zahtjev.

Pravilno drugostepeni sud u razrješenju ove pravne stvari polazi od primjene pravnih pravila Opšteg Građanskog Zakonika (u daljem tekstu: OGZ), paragrafa 1175–1216, koji regulišu ugovor o ortakluku, jer Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78 do 57/99 i "Sl. glasnik RS", br. 17/93 i 3/96), kao ni drugim zakonskim propisima ovaj ugovor nije regulisan, a navedene odredbe OGZ-a se primjenjuju kao pravna pravila na osnovu Zakona o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 06.4.1941. godine i za vrijeme neprijateljske okupacije ("Sl. list FNRJ", br. 46/46), a u Republici Srpskoj se primjenjuje na osnovu člana 12. Ustavnog Zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske ("Sl. glasnik RS", br. 21/92).

Po pravnim pravilima paragrafa 1175-1216 OGZ-a, ugovor o ortakluku je konsensualan ugovor koji nastaje momentom postignute saglasnosti o njegovim bitnim elementima, prvo, o cilju koji se osnovanim udruženjem namjerava postići, a to je cilj radi postizanja imovinske koristi, drugo, o veličini pojedinih ortačkih udjela koji može biti novac, stvari, jedan dio ili cijela imovina pojedinog ortaka kao i sam rad, a koji pojedini udjeli ne moraju biti jednaki i treća, vremenskom trajanju ugovora o ortakluku koje obično zavisi od vremenskog ostvarivanja namjeravanog cilja.

Po paragrafu 1197. OGZ-a, ako je ortakluk izgubio uloženu glavicu sasvim ili u jednom dijelu u istom razmjeru po kojem u protivnom slučaju bi se podijelio dobitak, a ako u glavicu nije ništa dao gubi svoje trudi (rad).

Utvrdjući u postupku da je tužilac tokom 1994. godine u vrijeme trajanja rata na prostorima bivše SR BiH, prije traženja tuženog da mu dadne 44.000,00 DEM, tražio i dobio 10.000,00 DEM i isplatio mu još 3.000,00 DEM i 200 litara goriva nafte, da je prije traženja i dobivanja iznosa od 44.000,00 DEM tužioca upoznao da će za ovaj iznos nabaviti naftu u C.G. radi dalje preprodaje i da se tom prilikom nisu dogovarali koliko će svaki od njih dobiti po

obavljenom poslu oko uvoza nafte i ko će od njih i na koji način preuzeti rizik ako do uvoza ne dođe odnosno ako posao propadne kao i da su organi vlasti u C.G. oduzeli cisterne sa naftom koje je tuženi kupio, drugostepeni sud je pravilno zaključio da su stranke u sporu zaključile ugovor o ortakluku po kojem bi dobitak za ugovorne strane, iako nisu tako ugovorili, predstavljao imovinu koja prelazi preko glavnice ortakluka i to nakon odbijanja svih troškova i pretrpljene štete, a dobitak za tužitelja bi bio dogovoreni iznos isplate od 3.000,00 DEM i određene količine goriva po pribavljenoj turi, da iznos koji je tužilac uložio u iznosu od 44.000,00 DEM koji je u ostvarivanju cilja ovog ugovora predao tuženom, a koji je sav uložen u nabavku druge ture nafte koja je oduzeta, za tužioca ne predstavlja dobitak, već on predstavlja njegov udio u zajedničkoj imovini ortakluka koji je oduzimanjem goriva nestao, pa kako je nestao osnov glavnice ortakluka bez obzira što je tužilac gubitnik za navedeni iznos ortakluka, dok je tuženi izgubio rad i vrijeme oko realizacije cilja ugovora o ortakluku – nabavke nafte, jer su prilikom zasnivanja ovog ugovora prihvatili da se na takav način odredi udio svakog od njih u zajednici glavnice ortakluka.

Iz tih razloga nisu, ni po ocjeni ovog suda bili ispunjeni uslovi da se udovolji tužbenom zahtjevu tužioca u iznosu koji je zahtjevom tražio u ovom sporu.

Ostali revizioni navodi tužioca su bez utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Prema svemu iznesenom, ne postoje nedostaci prilikom donošenja drugostepene presude na koje se ukazuje u reviziji, a ni onih na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, radi čega je primjenom odredbi člana 393. ZPP-a u vezi sa odredbom člana 456. stav 1. ZPPRS odlučeno kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske Rev-306/05 od 13.07.2007.g.)

Osiguranje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u G. broj P-542/98 od 21.5.2001. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužilje za plaćanje naknade štete u iznosu od 77.295,00 KM, te mjesečnog iznosa rente od 1.500,00 KM, sve počev od 26.7.1989. godine, pa do isplate, sa zakonskom zateznom kamatom, i tužilja obavezana da tuženoj naknadi troškove spora u iznosu od 2.267,00 KM sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u B.L. broj GŽ-2370/01 od 18.03.2005. godine, žalba tužilje je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tužilja revizijom pobija drugostepenu presudu, zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako što će se njena žalba protiv prvostepene presude usvojiti, prvostepena presuda preinačiti i u cjelosti udovoljiti tužbenom zahtjevu.

Tuženi u odgovoru na reviziju tužilje osporio je navode revizije i predložio da se ista odbije.

Republički tužilac nije se izjasnio o podnesenoj reviziji (član 390. stav 3. Zakona o parničnom postupku – "Službeni list SFRJ", br. 4/77 do 35/91, i "Sl. glasnik RS" br. 17/93 do 32/94, u daljem tekstu: ZPP), koji se na osnovu odredbi člana 456. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS“ br. 58/03 do 63/07, u daljem tekstu: ZPPRS) ima primijeniti u ovom sporu.

U tužbi tužilja zahtjevom traži da se tužena obaveže da joj naknadi nematerijalnu štetu na ime zadobivenih teških tjelesnih povreda u saobraćajnoj nesreći koja se dogodila 26.7.1989. godine na magistralnom putu B. G. – B.L. koju je prouzrokovao K.Z. vozač putničkog automobila marke Volkswagen njemačke registracije broj

Nakon provedenog postupka prvostepeni sud je utvrdio: da se dana 26.7.1989. godine oko 23.00 časa na magistralnom putu B.G. – B.L. dogodila saobraćajna nesreća u kojoj je tužilja zadobila više teških tjelesnih povreda; da je vozač putničkog automobila njemačke registracije Volkswagen Jetta reg. broj..., K.Z. koji je prouzrokovao

navedenu saobraćajnu nesreću proglašen krivim zbog krivičnog djela ugrožavanja javnog saobraćaja na putevima iz člana 181. stav

3. u vezi sa stavom 1. KZ SR BiH i izrečena mu uslovna osuda; da je putnički automobil kojim je upravljao K.Z. u vrijeme saobraćajne nesreće bilo osigurano od autoodgovornosti kod osiguravajućeg društva N.B. N.R. 16/18, po polisi osiguranja 6.866.448/686 od 26.7.1989. do 26.7.1991. godine; da je tužilji po zahtjevu u vansudskom postupku tužena obradila odštetni zahtjev i isplatila joj naknadu materijalne i nematerijalne štete u iznosu od 34.000 DEM.

Kod ovakvog stanja činjenica koje među strankama nisu ni sporne, nižestepeni sudovi nalaze da tužilja kao oštećena ima pravo na zahtjev da joj osiguravajuće društvo kod koga je vozilo kojim je prouzrokovana saobraćajna nesreća bilo osigurano od odgovornosti za štete prema trećim licima naknadi štetu, pa kako putnički automobil kojim je prouzrokovana saobraćajna nesreća u vrijeme štetnog događaja nije bilo osigurano kod tužene već kod osiguravajućeg društva N.B., A.V. AG N., to da tuženi nema pasivnu legitimaciju u ovom sporu i sudili tako što su odbili tužbeni zahtjev tužilje.

Ovakva odluka je pravilna i zakonita.

Nesporna je činjenica da je predmetna saobraćajna nesreća prouzrokovana putničkim automobilom marke Volkswagen Jetta reg. broj ... kojim je upravljao K.Z., koje vozilo je u vrijeme štetnog događaja 26.7.1979. godine bilo osigurano od odgovornosti za štete prema trećim licima (autoodgovornosti) kod inostranog osiguravajućeg društva iz SR Nj., N.B., A.V. AG N., po polisi osiguranja broj 6.866.448/686 od 26.7.1989.

U smislu propisa SR Nj. (Zakon o obaveznom osiguranju držalaca motornih vozila od 05.4.1965. godine) treće oštećeno lice može svoj odštetni zahtjev utužiti i neposredno protiv osiguravatelja u okviru njegove obaveze po osnovu ugovora o osiguranju.

U ovom slučaju, što nije ni sporno među strankama, putničko vozilo kojim je prouzrokovana šteta tužilji u vrijeme štetnog događaja je bilo osigurano kod navedenog inostranog osiguravajućeg društva, a ne kod tuženog.

Stoga tuženi, koji je po ovlaštenju navedenog osiguravajućeg društva kod koga je osigurano putničko vozilo čijom upotrebom je tužilji uzrokovana šteta, izvršila obradu procjene štete po vansudskom zahtjevu tužilje i isplatila iznos od 34.000 DEM, nije obavezan da naknadi štetu tužilji, jer kod tuženog, kako je rečeno vozilo kojim je prouzrokovana šteta tužilji u saobraćajnoj

nesreći po ugovoru o osiguranju od autoodgovornosti nije bilo osigurano već kod navedenog inostranog osiguravajućeg društva.

Nižestepene presude, prema tome, nemaju nedostataka na koje se ukazuje u reviziji tužilje, odnosno na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Iz tih razloga, a na osnovu odredbi čl. 393. ZPP u vezi sa odredbama čl.

456. st. 1. i 451. ZPP RS, odlučeno kao u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske Rev-469/05 od 3.8.2007.g.)

Ostava

Revizija tužitelja se djelimično uvažava, presuda Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2084/03 od 13.6.2006. godine se ukida u dijelu odluke za isplatu iznosa od 15.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom i predmet u tom dijelu vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ostalom dijelu revizija se odbija.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Prijedoru broj P-207/00 od 28.3.2003. godine obavezuje se tuženi da tužitelju preda u posjed traktor marke IMT TIP ..., broj motora..., godina proizvodnje..., crvene boje, registarskih oznaka PD... i traktorsku prikolicu marke Lj.T. Lj., koje stvari je primio na čuvanje i korištenje kao ostavoprimalac po osnovu ugovora o ostavi sačinjenog 30.7.1992. godine sa ostavodavcem E. B., koje obaveze se tuženi može osloboditi ukoliko tužitelju isplati iznos od 15.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, te se obavezuje da tužitelju isplati troškove parničnog postupka u iznosu od 1.720,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2084/03 od 13.6.2006. godine žalba tuženog se uvažava, prvostepena presuda preinačava i tužitelj u cjelini odbija sa tužbenim zahtjevom.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija kao neosnovana odbije.

U ovoj parnici tužitelj zahtijeva da mu tuženi preda u posjed traktor marke IMT TIP..., broj motora... sa traktorskom prikolicom marke Lj.T. Lj. ili da mu na ime tih stvari isplati iznos od 15.000,00 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Iz stanja spisa predmeta proizlazi da je u postupku koji je prethodio donošenju osporene presude utvrđeno: da je tužitelj vlasnik traktora marke IMT TIP... sa brojem motora..., proizvedenog... godine, crvene boje, registarske oznake PD... i traktorske prikolice marke Lj.T. Lj.; da su ugovorom o ostavi zaključenim 30.7.1992. godine između tuženog, kao ostavoprimalca i E.B., kao ostavodavca, predmetne stvari ostvljene na čuvanje i upotrebu tuženom, s čim se tužitelj kao vlasnik stvari naknadno saglasio; da su one bile u posjedu tuženog do 9. ili 10. mjeseca 1995. godine kada su ih od tuženog oduzela treća lica, što tuženi nije prijavio nadležnim organima, iako se ugovorom obavezao da će ih čuvati i da tužitelj kao vlasnik stvari predmetnom tužbom traži njihovu predaju u posjed o čemu je ostavodavac E.B. obaviještena i saslušana kao svjedok o predmetu spora.

Nalazeći da je tužitelj vlasnik spornih stvari, da su one na osnovu ugovora o ostavi zaključenog sa E.B. bile na čuvanju kod tuženog do 9. ili 10. mjeseca 1995. godine, da tuženi nije dokazao da su ih tada oduzela treća lica, prvostepeni sud je zaključio da je osnovan zahtjev tužitelja postavljen u ovoj parnici na temelju odredbe člana 37. Zakona o svojinsko pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80 i 36/90, te „Službeni glasnik RS“ broj 38/03, dalje: ZOSPO), pa je sudio tako da je usvojio zahtjev tužitelja za predaju u posjed stvari i odredio da se tuženi te obaveze može osloboditi ako tužitelju isplati iznos od 15.000,00 KM sa pripadajućom kamatom.

Drugostepeni sud je, na temelju istog činjeničnog utvrđenja, našao da temeljem odredbe člana 37. ZOSPO nije osnovan zahtjev tužitelja za predaju u posjed predmetnih stvari, jer tužitelj nije dokazao da se one nalaze u fakatičkoj vlasti tuženog. Zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 15.000,00 KM odbio je uz obrazloženje da tužitelj nije bio u ugovornom odnosu sa tuženim.

Odredbom člana 37. ZOSPO, na kojoj se temelji zahtjev tužitelja za vraćanje u posjed predmetnih stvari, propisano je da vlasnik može tužbom zahtijevati od posjednika povraćaj individualno određene stvari. Za ovu tužbu aktivno je legitimisan vlasnik stvari, a pasivno je legitimisan posjednik stvari. Tužitelj mora dokazati da na stvar, čije vraćanje traži, ima pravo vlasništva i da se ta stvar nalazi u fakatičkoj vlasti tuženog.

U konkretnom slučaju tuženi je tvrdio da od 9. ili 10. mjeseca 1995. godine nije u posjedu spornih stvari, a tužitelj izvedenim dokazima nije dokazao da se predmetne stvari nalaze u posjedu tuženog u vrijeme podnošenja tužbe niti u vrijeme zaključenja glavne rasprave, pa se u odnosu na tuženog nije mogao usvojiti dio tužbenog zahtjeva za predaju u posjed predmetnih stvari, a kako je to pravilno zaključio drugostepeni sud.

Radi toga su neutemeljeni prigovori revidenta kojima pravilnost drugostepene odluke u ovoj dijelu osporava tvrdnjom da nisu razriješene okolnosti zbog kojih se sporne stvari ne nalaze u posjedu tuženog, jer one, prema naprijed navedenom, nisu bitne za odlučivanje o ovom dijelu tužbenog zahtjeva tužitelja.

Zato je reviziju tužitelja, u dijelu odluke za predaju u posjed predmetnih stvari, valjalo odbiti temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/05, 85/03 i 74/05 – dalje: ZPP).

Međutim, osnovano revident osporava pravilnost odluke kojom je drugostepeni sud odbio zahtjev tužitelja za isplatu zahtijevanog novčanog iznosa na ime spornih stvari. Drugostepeni sud je pogrešno odbio ovaj dio tužbenog zahtjeva tužitelja nalazeći da tuženi nije bio u ugovornom odnosu sa tužiteljem u pogledu spornih stvari.

Naime, odredbom člana 713. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78 do 57/89 i „Službeni glasnik RS broj 17/93 do 3/96) propisano je da ugovor o ostavi stvari može punovažno zaključiti u svoje ime i lice koje nije vlasnik stvari i ostavoprimalac je dužan vratiti stvari njemu, izuzev ako dokaže da je stvar ukradena (stav 1.), a ako treće lice tužbom zahtijeva stvar od ostavoprimalca kao vlasnik ostavoprimalac je dužan saopštiti sudu od koga lica je stvar primio, a istovremeno obavijestiti ostavodavca o podignutoj tužbi.

U konkretnom slučaju ispunjene su sve zakonske pretpostavke iz citirane zakonske odredbe jer je nesporno da je ugovor o ostavi spornih stvari zaključila E.B. kao ostavodavac za stvari koje su vlasništvo tužitelja, predmetnu tužbu podnio je tužitelj kao vlasnik stvari, tuženi kao ostavoprimalac je saopštio sudu da je sporne stvari primio od E.B., a ona je kao ostavodavac obaviještena o podignutoj tužbi (saslušana je u svojstvu svjedoka i potvrdila je da su sporne stvari vlasništvo tužitelja).

Stoga je nepravilan zaključak drugostepenog suda u pobijanoj odluci da tužbeni zahtjev u pogledu novčanog potraživanja tužitelja nije osnovan zbog nedostatka aktivne legitimacije tužitelja.

Naime, tužitelj je zbog naprijed navedenog aktivno legitimisan za potraživanja iz spornog ugovora o ostavi, a drugo je pitanje šta će se u daljem toku postupka utvrditi u pogledu osnovanosti i visine predmetnog potraživanja tužitelja.

Prema svemu iznesenom, nižestepeni sudovi su zbog pogrešnog pravnog pristupa rješavanju ove pravne stvari propustili da utvrde činjenice koje su od bitnog značaja za rješavanje ovoga dijela spora, što će strankama u nastavku postupka omogućiti prema pravilima iz odredbe člana 7. i 123. ZPP.

Stoga je djelimičnim uvažavanjem revizije tužitelja drugostepena odluka ukinuta kao u izreci ove presude na osnovu odredbe člana 250. st. 2. ZPP i predmet u ukinutom dijelu vraćen drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-001 046 od 24.4.2008.g.)

Poklon

R J E Š E N j E

Revizija se uvažava, ukida se presuda Okružnog suda u Banjoj Luci broj 011-0-Gž-06-001 372 od 4.12.2006. godine u dijelu kojim je odlučeno o tužbenom zahtjevu tužitelja i predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj P-1157/05 od 27.6.2006. godine odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja D. K. (dalje: tužitelj) za utvrđenje ništavosti ugovora o poklonu broj 9234/00 od 7.12.2000. godine sa Aneksom broj OV-2058/01 od 26.3.2001. godine zaključen između N. Š. (dalje: prvotužena) kao poklonodavca i N. K. (dalje: drugotuženi) kao poklonoprimalca i zahtjev da se tužitelj na osnovu ove presude u zemljišnim knjigama upiše sa 1/1 dijela po osnovu imovine stečene u braku sa prvotuženom kao i da se tuženima naloži da predmetne nekretnine predaju u posjed tužitelju. Usvojen je protivtužbeni zahtjev protivtužitelja i utvrđeno da protivtuženi D. K. nema pravo vlasništva na nekretninama upisanim u zk. ul. br. 457 i zk. ul. 469 KO M. i isti

obavezuje da prestane uznemiravati sadašnjeg vlasnika navedenih nekretnina uz obavezu da protivtužiteljima nadoknadi troškove postupka u iznosu od 6.220,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj 011-0-GŽ- 06-001 372 od 4.12.2006. godine žalba tužitelja je djelimično uvažena, prvostepena presuda ukinuta u dosuđujućem dijelu kojim je odlučeno o protivtužbenom zahtjevu i o zahtjevu za naknadu troškova parničnog postupka, te odbijajućem dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka i predmet u tom dijelu vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u odbijajućem dijelu kojim je odlučeno o tužbenom zahtjevu tužitelja.

Odgovor na reviziju nije podnesen. Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za utvrđenje da je ništav ugovor o poklonu broj 9234/00 od 7.12.2000. godine sa Aneksom broj OV- 2058/01 od 26.3.2001. godine zaključen između prvotužene kao poklonodavca i drugotuženog kao poklonoprimca, slijedom čega je ništav i upis prava vlasništva drugotuženog sa 1/1 dijela na nekretninama upisanim u zk. ul. 469 i 457 KO M., te PL 358 KO M., kao i zahtjev da se tužitelj po osnovu sticanja u braku sa N. Š. upiše kao vlasnik navedenih nekretnina u zemljišnoj knjizi sa 1/1 dijela, te zahtjev da mu tuženi predmetne nekretnine predaju u posjed i protivtužbeni zahtjev N. Š. i N. K. za utvrđenje da protivtuženi D. K. nema pravo vlasništva na predmetnim nekretninama, te da se obaveže da prestane uznemiravati sadašnjeg vlasnika ovih nekretnina N. K.

Prvostepeni sud je svoju presudu zasnovao na slijedećim činjeničnim utvrđenjima: da su predmet spora u ovoj parnici kč. 318/23 oranica S. nj. kuća i zgrada, dvorište, njiva i voćnjak površine 1.850 m² upisana u zk. ul. 469 KO M. (po novom premjeru kč. 215/4 i 216/8 u pl. 539 KO M.) te kč. 318/22 S. nj. oranica površine 1.916 m² upisana u zk. ul. 342 KO M. (po novom premjeru kč. 215/3 i 216/7 upisane u pl. 358 KO M.); da je kč. 318/23 bila upisana kao vlasništvo prvotužene na temelju ugovora o poklonu zaključenog sa njenom majkom kao poklonodavcem, a kč. 318/22 na temelju ugovora o poklonu zaključenog sa njenim bratom B. Š. 1986. godine; da je na kč. 318/23 u ljeto 1985. godine za 21 dan sagrađen, na temelju odobrenja za gradnju kojeg je pribavila

prvotužena tokom 1983. i 1984. godine, poslovno stambeni objekat veličine 10 x 8 m koji se sastoji od poslovnog prostora u prizemlju i stambenog prostora na spratu, koji nije upisan u zemljišnu knjigu već je vanknjižno vlasništvo; da su tužitelj i prvotužena zaključili brak 22.6.1986. godine i da je faktički bračna zajednica stranaka prestala 1989. godine, a da se prije toga u decembru 1979. godine rodilo njihovo dijete N. K. (ovdje drugotuženi); da je ugovorima o poklonu od 4.8.1986. godine prvotužena prenijela na tužitelja ½ dijela suvlasništva svih spornih nekretnina; da su ti ugovori opozvani pravosnažnom presudom O. s. u B. L. broj P-9704/99 od 10.3.2003. godine, koja je potvrđena presudom O. s. u B. L. broj GŽ-1303/03, temeljem kojih je prvotužena ponovno bila upisana kao isključivi vlasnik svih spornih nekretnina; da je ugovorom o poklonu od 7.12.2000. godine i Aneksom ugovora od 26.3.2001. godine predmetne nekretnine poklonila drugotuženom. Prethodni brak tužitelja razveden je 1981. godine; tužitelj je imao u vlasništvu stan u B. u ulici ...u kojoj su jedno vrijeme stanovali tuženi, a koji je tužitelj prodao u decembru 1984. godine; da je 1984. godine podigao i kredit kod B. B.; da su tuženi od 1984. godine stanovali u stanu koji je u B. dobila na korištenje prvotužena od preduzeća u kojem je bila zaposlena; da su tužitelj i prvotužena bili zaposleni u preduzeću I. Z. i to tužitelj do februara 1985. godine, a prvotužena do 1987. godine i da su parnične stranke nakon zaključenja braka tužitelja i prvotužene 1986. godine prešle da žive u spornu kuću u M.

Na osnovu ovih utvrđenja prvostepeni sud je zaključio da je sporno zemljište isključivo vlasništvo prvotužene, da je sporna kuća izgrađena u većem dijelu prije nego što je prvotužena zasnovala vanbračnu zajednicu sa tužiteljem, da tužitelj nije dokazao da je ulagao sredstva i rad u sporni poslovno – stambeni objekat, pa da stoga nema osnova za utvrđenje njegovog prava vlasništva na predmetnim nekretninama po članu 22. Zakona o svojinsko pravnim

odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80 i 36/90, te „Službeni glasnik RS“ broj 38/03, dalje: ZOSPO). Ovo su razlozi koje je prvostepeni sud uzeo za osnov odbijanja tužbenog zahtjeva i usvajanja protivtužbenog zahtjeva u ovoj parnici.

Drugostepeni sud je, nakon zakazane rasprave radi ponovnog izvođenja već izvedenih dokaza, zaključio da nema osnova za utvrđenje prava vlasništva tužitelja na predmetnim nekretninama ni po odredbi člana 18. ZOSPO, niti po odredbi člana 270. t. 5. Porodičnog Zakona RS („Službeni glasnik RS“ broj 54/02 – dalje: PZ), pa je u dijelu odluke o tužbenom zahtjevu potvrdio prvostepenu presudu ocjenjujući prihvatljivim izjave prvotužene i svjedoka B. Š. da je sporna kuća građena prije zasnivanja vanbračne zajednice tužitelja i prvotužene, a usvajanjem žalbe tužitelja ukinuo odluku o protivtužbenom zahtjevu zbog povreda odredaba parničnog postupka.

Po ocjeni ovog revizijskog suda revident osnovano ukazuje da je pobijana presuda zasnovana na povredama odredaba parničnog postupka.

Naime, u ovom revizijskom postupku tužitelj ukazuje da su nižestepeni sudovi prilikom ocjene izjava prvotužene i svjedoka B. Š., pa i ostalih izvedneih dokaza, postupili suprotno osnovnim principima procesnog prava koji se odnose na slobodno sudijsko uvjerenje u ocjeni dokaza, čime su povrijedili odredbu člana 8. ZPP.

Prema odredbi člana 8. ZPP-a sud na osnovu slobodne ocjene dokaza odlučuje koje će činjenice uzeti za dokazane, tako što će svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno ocijeniti savjesno i brižljivo.

Odredbom navedenog člana definisano je načelo slobodne ocjene dokaza, kao osnovni metod utvrđivanja istine u parničnom postupku, te kao metod postupanja suda prilikom ocjene izvedenih dokaza. Načelo slobodne ocjene dokaza ili slobodnog sudijskog uvjerenja karakteriše odsutnost zakonom utvrđenih pravila o izboru dokaza, o rangiranju dokaza prema dokaznoj snazi i o načinu ispitivanja pojedinog dokaza. Stoga sud prema specifičnostima konkretnog slučaja i rezultatima dokaznog postupka slobodno, bez formalnog ograničenja, ocjenjuje izvedene dokaze i formira svoje uvjerenje o dokazanim i o nedokazanim činjenicama po pravilima logike i psihologije. Slobodna ocjena dokaza podrazumijeva i slobodno odlučivanje suda koje će dokaze dozvoliti da stranka izvede radi utvrđivanja odlučnih činjenica.

Međutim, slobodna ocjena dokaza ne znači apsolutnu slobodu suda u ocjeni dokazne snage izvedenih dokaza, odnosno arbitrarnost. Sudska ocjena dokaza nalaže potrebu obezbjeđenja protiv zloupotrebe slobode koja sudu pripada po tom načelu. Garancija da će sud nepristrano ocijeniti dokaze leži, pored ostalih garancija objektivnog suđenja, i u njegovoj dužnosti da za svoju ocjenu iznese razloge u odluci. Sud treba da u obrazloženju presude navede zašto je jednom dokaznom sredstvu poklonio vjeru, a drugom nije. Zakon ostavlja sudu da rezultat izvedenih dokaza, pa i izjave saslušanih stranaka i svjedoka, ocijeni prema svom opštem životnom iskustvu i znanju, primjenjujući stavove psihologije i logike.

Prema tome, sud sporne činjenice uzima za dokazane samo ako je ocjenom dokaza došao do uvjerenja da je tvrdnja kojom je ona iznesena istinita i obrnuto, sporna činjenica nije dokazana ako sud to uvjerenje nije stekao ili u njeno postojanje više ili manje sumnja, ili je došao do uvjerenja o njenom nepostojanju. Dakle, izvedene dokaze sud ocjenjuje po slobodnom uvjerenju, ali je stečeno uvjerenje dužan opravdati uvjerljivim i logičnim razlozima utemeljenim na pravilima logike, psihologije, drugih nauka i opšteg iskustva, te razlozi za određeno sudijsko uvjerenje moraju biti objektivno prihvatljivi, kako bi se moglo provjeriti ima li tako uvjerenje pravnu i činjeničnu osnovu.

Drugostepeni sud u obrazloženju presude, ocjenjujući izjave tužitelja, prvotužene i svjedoka B. Š., između ostalog, navodi da su u cjelosti prihvatljive izjave prvotužene potvrđene iskazom svjedoka B. Š. o tome da je prvotužena

započela sa izgradnjom predmetne kuće prije zasnivanja vanbračne zajednice s tužiteljem, te nakon toga izvodi zaključak da se ne radi o sticanju stambeno – poslovnog objekta u vanbračnoj zajednici u cilju zaključenja braka.

Razlozi drugostepenog suda o ocjeni navedenih dokaza, za sada se ne mogu prihvatiti pravilnim, jer nemaju činjeničnog osnova u spisu predmeta, na šta revident osnovano ukazuje. Naime, revident osnovano ukazuje na razlike u izjavama prvotuzene i svjedoka B. Š. u drugim parnicama koje su vodile parnične stranke (predmeti broj P-9704/99, P-932/95, P-699/00), o kojima drugostepeni sud nije dao nikakve razloge. Pored toga, drugostepeni sud nije cijenio ni izjavu prvotuzene datu u predmetnoj parnici dana 16.11.1993. godine, pa ni činjenične navode tužbe koju je ona podnijela 26.4.1990. godine pod brojem P-623/90, kojom je postavila protivtužbeni zahtjev u ovoj parnici (ta parnica spojena je rješenjem od 26.12.1990. godine sa parnicom po tužbi tužitelja pod brojem 902/90, a tokom postupka preinačila je protivtužbeni zahtjev).

Stoga tužitelj osnovano u reviziji, kao i u žalbi, ukazuje na propuste suda da da uvjerljive i logične razloge u ocjeni izvedenih dokaza, kojim bi se moglo povjerovati i koji bi imali činjeničnu osnovu u predmetnom spisu, te na način koji bi omogućio ovom sudu da izvrši kontrolu njihove ocjene.

Imajući u vidu navedeno proizlazi da je drugostepeni sud učinio povredu odredaba parničnog postupka kao revizioni razlog iz odredbe člana

240. t. 1. ZPP, koji je osnov za ukidanje presude iz člana 249. st. 1. istog Zakona.

Odluka o tužbenom zahtjevu zavisit će od utvrđenja da li je gradnja spornog objekta vršena u vrijeme trajanja vanbračne zajednice tužitelja i prvotuzene ili nije, da li je između njih postojao dogovor o zajedničkoj izgradnji spornog objekta ili nije, i konačno od učešća tužitelja u izgradnji svojim sredstvima i radom.

Zbog navedenog revizija tužitelja je uvažena i drugostepena presuda u pobijanom dijelu ukinuta, te odlučeno da se predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje, tako da taj sud otkloni ukazane nedostatke.

(Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-07-000 312 od 7.5.2008.g.)

Poravnanje

Revizija se uvažava, ukida se presuda Okružnog suda u B. broj Pž-52/03 od 31. 12. 2004. godine i predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Z. broj Ps-101/2001. od 10.6.2002. godine usvaja se tužbeni zahtjev te se poništava sudsko poravnanje zaključeno pred Osnovnim sudom u Z. pod brojem Ps-41/00 od 6. 9. 2001. godine po kojem je obavezan tuženi ODP A.M. L. da tužitelju D.O. AD Z. na ime uložених sredstava isplati iznos od 14.918,65 KM, na ime izgubljene dobiti iznos od 130.323,65 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od 4.4.2000. godine do isplate i da tužitelju na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 6.000,00 KM, te parnica vraća u stanje prije zaključenja poravnanja i obavezuje tuženi da tužitelju na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 300,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u B. broj Pž-52/03 od 31. 12. 2004. godine žalba tuženog se uvažava, prvostepena presuda preinačava tako što se u cjelini odbija tužbeni zahtjev tužitelja, te odlučuje da svaka stranka snosi svoje troškove.

Blagovremeno izjavljenom žalbom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako da se u cjelini usvoji tužbeni zahtjev.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužitelja za poništenje sudskog poravnania zaključenog dana 6.9.2001. godine između pravnog prednika tužitelja i tuženog u predmetu Osnovnog suda u Z. broj Ps-41/00.

Drugostepeni sud usvaja žalbu tuženog i preinačava prvostepenu presudu tako da u cjelini odbija tužbeni zahtjev tužitelja u predmetnoj parnici nalazeći da je P. M. u vrijeme zaključenja spornog sudskog poravnania bio upisan u sudski registar kao direktor pravnog prethodnika tužitelja bez ikakvih ograničenja sve do 19.10.2001. godine. Istovremeno nalazi da je neprihvatljiv zaključak prvostepenog suda da je P. M. zaključio predmetno poravnanje pod prijetnjom nepoznatog muškarca za njegov život i život njegove porodice, a koji se zasniva na njegovom iskazu datom u svojstvu svjedoka, nalazeći da mu se nije moglo povjerovati iz razloga što je isti zainteresovan da tužitelj uspije u ovoj parnici.

U ovom revizionom postupku tužitelj više ne osporava da je P. M. u vrijeme zaključenja sudskog poravnania imao status direktora pravnog prethodnika tužitelja ODP A.M. L. i da je u tom svojstvu bio ovlašten za zaključenje sudskog poravnania. Međutim, i dalje ističe da je P. M. predmetno poravnanje zaključio pod uticajem prijetnje i da je ono stoga ništavo u smislu člana 60. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78 do 57/89 i „Službeni glasnik RS broj 17/93 do 3/96, dalje: ZOO), tvrdeći da je drugostepeni sud svoju odluku donio uz drugačiju ocjenu svjedoka P. M., od one koju je dao prvostepeni sud, te je tako postupio suprotno osnovnim principima procesnog prava koji se odnose na slobodno sudijsko uvjerenje u ocjeni dokaza, principu neposrednosti, usmenosti i javnosti glavne rasprave.

Prema odredbi člana 60. ZOO ako je ugovorna strana ili neko treći nedopuštenom prijetnjom izazvao opravdani strah kod druge strane tako da je ova zbog toga zaključila ugovor, druga strana može tražiti da se ugovor poništi (stav 1), a strah se smatra opravdanim ako se iz okolnosti vidi da je ozbiljnom opasnošću ugrožen život, tijelo ili drugo značajno dobro ugovorne strane ili trećeg lica (stav 2.). Iz prednjeg proizlazi da se kod prijetnje pritisak na volju ugovornika vrši psihičkim putem, da se postiže izazivanjem opravdanog straha od buduće opasnosti koja će se desiti samom ugovorniku ili njegovoj imovini ili njemu bliskim licima ukoliko ne zaključi određeni ugovor, tako da dovodi do potpunog odsustva volje za zaključenje ugovora. Izazivanje opravdanog straha mora biti tako da lice kome se prijeti zaključuje ugovor upravo od toga straha. Svako prisiljavanje ne mora biti pravno relevantno, već je potrebno da je prijetnja presudno uticala na donošenje odluke o zaključenju ugovora. Da bi odlučujuće uticala na izjavu volje prijetnja treba da predstavlja ozbiljan akt kojim se vrši pritisak i da izazove neotklonjivi strah zbog koga lice i izjavljuje volju u smislu zaključenja ugovora. Ozbiljnost se cijeni prema svakom konkretnom slučaju uzimajući u obzir sve okolnosti koje mogu biti od uticaja na izazivanje ozbiljnog straha.

Stoga je pravilan pristup drugostepenog suda da ocjenu izjave svjedoka P. M., o prijetnji koje su navodno njemu upućivale određene osobe za zaključenje predmetnog sudskog poravnania, treba vršiti prema okolnostima konkretnog slučaja imajući u vidu i činjenicu da on zbog svog statusa može imati interes da tužitelj uspije u sporu.

Međutim, po ocjeni ovoga revizijskog suda revident osnovano ukazuje da je drugostepeni sud svojom presudom povrijedio zakon. Povreda se sastoji u tome što se drugostepeni sud upustio u ocjenu dokaza izvedenih pred prvostepenim sudom dajući drugačiju ocjenu činjenica i drugačiju ocjenu vjerodostojnosti iskaza svjedoka P. M. od ocjene prvostepenog suda. Takvim postupkom drugostepeni sud je povrijedio procesno pravilo slobodnog sudijskog uvjerenja pri ocjeni dokaza iz razloga što drugostepeni sud ne može u nejavnoj sjednici drugačije cijeliti dokaze neposredno izvedene pred prvostepenim sudom, kao i načelo neposrednosti iz odredbe člana 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni list SFRJ“ broj 4/77 do 35/91, te „Sl. glasnik RS“ br. 17/93 i 32/94) u vezi sa odredbom člana 456. st. 1. Zakona o parničnom postupku RS. Drugačiju ocjenu iskaza svjedoka saslušanih pred prvostepenim sudom, od one koju im je dao prvostepeni sud, drugostepeni sud može dati samo na osnovu održane rasprave na kojoj stiče uvjerenje na osnovu neposredno izvedenih dokaza.

Prvostepenu presudu drugostepeni sud može preinačiti samo u slučajevima određenim u članu 229. Zakona o parničnom postupku RS, koji se u ovoj pravnoj stvari primjenjuje na osnovu odredbe člana 456. stav 2. istog Zakona. Prema tome, ako je prvostepeni sud pri utvrđivanju činjeničnog stanja propustio da ocjeni izvjesnu okolnost, koja bi mogla biti od uticaja na činjenično stanje, ili ako u toku prvostepenog postupka nije izviđena neka bitna okolnost, ili ako je prvostepeni sud zasnovao svoju presudu na pogrešnoj i nepravilnoj ocjeni neposredno izvedenih dokaza, a drugostepeni sud pri razmatranju prvostepene presude nađe da stoje nedostaci i u prvostepenom postupku, kao i kad bi bilo potrebno radi nepravilnosti sudske odluke da se ti nedostaci otklone i činjenično stanje dopuni ili ispravi, drugostepeni sud je, pravilnom primjenom navedenog procesnog pravila, mogao otkloniti samo zakazivanjem rasprave u smislu člana 217. stav 2. Zakona o parničnom postupku RS, a nikako da se daje nova ocjena dokaznog materijala koji je bio predmet ocjene prvostepenog suda i na osnovu koga je utvrđeno jedno činjenično stanje.

Naime, prema odredbi člana 217. stav 2. Zakona o parničnom postupku RS, koji je stupio na snagu nakon donošenja prvostepene presude i primjenjuje se na osnovu člana 456. stav 2. istog Zakona drugostepeni sud će zakazati raspravu, između ostalog, kada ocijeni da je radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja potrebno pred drugostepenim sudom ponovno izvesti već izvedene dokaze.

Zbog navedenog drugostepeni sud u nastavku postupka mora saglasno odredbi člana 217. st. 2. ZPP RS ponovno izvesti dokaz saslušanjem svjedoka P. M. radi pravilne ocjene izjave ovog svjedoka koja je relevantna za pravilno presuđenje u ovoj pravnoj stvari.

Stoga proizlazi da postoji povreda odredbe parničnog postupka koja je osnov za ukidanje pobijane drugostepene presude iz člana 249. st.1. Zakona o parničnom postupku RS, radi čega je revizija tužitelja uvažena i drugostepena presuda ukinuta, te odlučeno da se predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje, da taj sud u daljem toku postupka otkloni ukazane nedostatke, izvede parnične radnje i rasvijetli sporna pitanja na koja je naprijed ukazano, saglasno odredbi člana 253. u vezi sa članom 228. Zakona o parničnom postupku RS.

(Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske Rev-225/05 od 16.10.2007.)

Prodaja

Revizija se djelimično usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 10 GŽ od 30.9.2010. godine preinačava tako što se žalba tužitelja djelimično uvažava, presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 05 P od 23.4.2010. godine preinačava tako da se obavezuje tužena G. M. da tužitelju isplati iznos od 10.870,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 19.12.2005. godine do isplate i naknadi joj troškove parničnog postupka u iznosu od 2.875,00 KM.

U ostalom dijelu (u pogledu odluke kojom se odbija tužbeni zahtjev u odnosu na tuženog S. M. i obavezu tužitelja da ovom tuženom naknadi troškove postupka) revizija se odbija.

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 05 P od 23.4.2010. godine odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužitelja da se obavežu tuženi G. M. (u daljem tekstu: prvotuženi) i S. M. (u daljem tekstu: drugotuženi) da mu na ime naknade štete solidarno isplate iznos od 10.870,00 KM sa pripadajućom zateznom kamatom od podnošenja tužbe do isplate i troškovima postupka.

Obavezan je tužitelj da tuženima nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.140,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 10 GŽ od 30.9.2010. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženih za naknadu troškova žalbenog postupka.

Tuženi nisu odgovorili na reviziju. Revizija je djelimično osnovana.

Tokom postupka pokazalo se nespornim da je između tužitelja, kao kupca i prvotužene kao prodavca zaključen ugovor o prodaji putničkog motornog vozila marke „VW Golf 1HXP“, broj šasijske: ..., broj motora: ..., proizveden 1995. godine; da je ugovorena kupoprodajna cijena u iznosu od 5.000,00 EVRA; da je tu cijenu tužitelj isplatio dana 25.01.2003. godine; da je na ime poreza na promet isplatio i iznos od 870,00 KM; da je predmetni ugovor zaključen posredstvom drugotuženog (sina prvotužene); da je predmetno vozilo oduzeto od D. T. (koji je istim upravljao na osnovu ovlaštenja koje mu je dao tužitelj), o čemu svjedoči potvrda MUP broj: 36/05 od 09.11.2005. godine; da je tužitelj o ovome odmah obavijestio tužene a zatim podigao tužbu, dana 19.12.2005. godine, kojom je pokrenuo ovu parnicu.

Tuženi su se tokom postupka branili navodima: da je predmetni automobil kupljen od izvjesnog D. T.1 protiv kojeg se vodi krivični postupak kod Osnovnog suda u Banjaluci pod brojem: 71 0 K 055310 09 K zbog krivičnog djela teške krađe, jer je predmetno vozilo otuđeno dana 29.12.1999. godine, u B. L., od G. A. i na njemu krivotvoren broj šasijske; da ga je prvotužena nakon kupovine 2000. godine uredno registrovala na svoje ime, a zatim prodala tužitelju koji ga je takođe bez ikakvih problema registrovao na svoje ime i bez problema koristio sve do dana oduzimanja, te da stoga na njihovoj strani nema nesavjesnosti, slijedom čega ni odgovornosti za predmetnu štetu.

Nalazeći da tužitelj tokom postupka nije dokazao da je prvotužena znala da predmetno vozilo ima nedostatke koji dovode do ograničenja javnopravne prirode, odnosno nemogućnosti njegove registracije, a time i njegovog korištenja – nižestepeni sudovi odbijaju tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženu pozivom na odredbu člana

514. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), a u odnosu na drugotuženog zbog nedostatka pasivne legitimacije, jer da je on predmetno vozilo prodao tužitelju kao punomoćnik prvotužene, odnosno da je nastupao u njeno ime i za njen račun.

Nížestepene presude u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužitelja u odnosu na prvotuženu, nisu zasnovane na zakonu.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizlazi da je prvotužena u predmetnom pravnom poslu, zaključenom između nje i tužitelja, postupala kao prodavac i tužitelju prodala stvar na kojoj on ne može ostvariti pravo vlasništva jer je ta stvar ukradena pa prema tome opterećena pravom trećeg lica koje isključuje sticanje prava vlasništva tužitelja kao kupca na predmetnom putničkom vozilu, a on za postojanje toga prava trećeg nije znao niti je mogao znati. Prema tome, ne radi se samo o nedostatku javnopravne prirode iz člana 514. ZOO, za koji prodavac odgovara samo ako je za njega znao, kako pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi uzimajući u obzir samo savjesnost prvotužene kao prodavca i zanemarujući savjesnost tužitelja kao kupca.

Saglasno zaključenom ugovoru o prodaji, prvotužena je bila dužna – kao vlasnik stvari (putničkog motornog vozila) koja je bila predmetom prodaje – da tužitelju, kao drugom ugovaraču, preda stvar koja nije opterećena pravom nekog trećeg, to jeste, da preda stvar bez pravnog nedostatka (sa ispravnim brojem šasijske), o kojem govori odredba člana 508. stav 1. ZOO, na kojoj on može ostvariti vlasničko pravo (posjedovati, koristiti i registrovati predmetno putničko vozilo), što je svrha i cilj ugovora o prodaji (član 454. stav 1. istog zakona). Za takav pravni nedostatak tužitelju, u smislu spomenute odredbe člana 508. stav 1. odgovara isključivo prvotužena.

U slučaju pravnih nedostataka na kupljenoj stvari prodavac je dužan tu stvar osloboditi prava ili pretenzija treće osobe ili u zamjenu dati drugu stvar, ako se radi o stvari određenoj po rodu (član 509. ZOO), jer se u protivnom ugovor smatra raskinutim po samom zakonu (član 510. stav 1. ZOO). Nije sporno da je tužitelj odmah po oduzimanju predmetnog vozila (po saznanju da isto ima nedostatak zbog kojeg se ne može registrovati i upotrebljavati), obavijestio tužene koji nisu otklonili nedostatak slijedom čega se ugovor o prodaji, zaključen između prvotužene i tužitelja, smatra raskinutim po sili zakona.

Učinak raskida ugovora sastoji se u tome da svaka strana vrati ono što je primila (član 132. stav 2. ZOO), a strana koja nije odgovorna za raskid ima pravo i na naknadu štete (član 132. stav 1. u vezi sa članom 124. ZOO).

Temeljem naprijed spomenutih zakonskih odredbi, budući da je tokom postupka utvrđeno da je tužitelj na ime kupoprodjne cijene isplatio iznos od 5.000,00 EVRA (što odgovara vrijednosti od 10.000,00 KM) stoji obaveza prvotužene, u čije ime i za čiji račun je ovaj iznos primio drugotuženi, da taj iznos vrati tužitelju, kao i iznos od 870,00 KM dat na ime poreza na promet (o čemu svjedoče priložene uplatnice čijoj valjanosti i visini tuženi nisu prigovarali), koji za tužitelja predstavlja štetu iz člana 510. stav 3. ZOO.

Saglasno odredbi člana 132. stav 5. ZOO strana koja u slučaju raskida ugovora vraća novac dužna je platiti zateznu kamatu od dana kada je isplatu primila. Tužitelj je tražio kamatu od dana utuženja (a ne od dana kada je novac dao) slijedom čega mu je na dosuđeni iznos glavnog potraživanja valjalo dosuditi i zakonsku zateznu kamatu od 19.12.2005. godine (dan podnošenja tužbe), na osnovu odredbe člana 277. stav 1. ZOO.

Navodi prvotužene isticani tokom postupka, kojima objašnjava kako i na koji način je došla u posjed predmetnog putničkog motornog vozila, kupovinom od D. T.1 (pri čemu se, usput rečeno, ovo lice uopšte ne spominje u ugovoru o prodaji koji je prvotužena zaključila sa Auto kućom Nisan iz K. od koje je kupila predmetno vozilo, dana 27.02.2000. godine), nije od uticaja na rješenje ovoga spora i između ovih parničnih stranaka, jer je u predmetnom pravnom poslu, koji je definisan odredbom člana 454. ZOO, prvotužena prodala stvar na kojoj se ne može ostvariti pravo vlasništva, zbog pravnog nedostatka, za koji nedostatak tužitelju kao kupcu, odgovara isključivo ona kao prodavac, u smislu spomenute odredbe člana 508. stav 1. ZOO.

Za razliku od naprijed izloženog, nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su odbili tužbeni zahtjev u odnosu na drugotuženog jer je tokom postupka utvrđeno da je on nastupao samo kao punomoćnik prvotužene, zbog čega nema njegove pasivne legitimacije u ovom sporu. Uostalom, navodima revizije se posebno i izričito ne ukazuje zašto bi pobijana presuda bila nepravilna i nezakonita i u ovom dijelu, iako je predloženo da se drugostepena presuda u cjelini ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Naprijed izloženo ukazuje da su nižestepeni sudovi na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odlučivali o tužbenom zahtjevu u odnosu na prvotuženu, zbog čega je u ovom dijelu valjalo preinačiti nižestepene presude kao u izreci, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 58/03, 85/03, 47/05, 63/07 i 49/09 – u daljem tekstu: ZPP), a u ostalom dijelu reviziju odbiti na osnovu odredbe člana 248. istog zakona.

Kada sud preinači odluku protiv koje je podnijet pravni lijek, saglasno odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. O zahtjevu za naknadu troškova sud će odlučiti u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom (član 396. stav 3. ZPP). O naknadi troškova odlučuje sud na određeni zahtjev stranke bez raspravljanja (član 396. stav 1. ZPP). Zahtjev za naknadu troškova mora biti jasan opredjeljen i blagovremen (član 396. stav 2. ZPP).

Tužitelj je uspio u sporu u odnosu na prvotuženu, pa mu je shodno odredbi člana 386. stav 2. ZPP, u vezi sa članom 397. stav 2. istog zakona, na ime troškova postupka, na teret prvotužene, dosuđen ukupan iznos od 2.875,00 KM. Troškovi se odnose na troškove pristupa na četiri ročišta po punomoćniku advokat; na naknadu za vrijeme, zbog odsustva iz kancelarije; paušal od 25% i naknade na ime uplaćene takse na presudu. Dosuđeni iznosi na ime naknade za rad punomoćnika advokata obračunati su u skladu sa odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 68/05) primjenom odredbe člana 387. stav 2. ZPP, imajući u vidu vrijednost spora. U spisu postoji dokaz da je uplaćena samo taksa na presudu u visini od 200,00 KM pa je taj iznos dosuđen na ime troškova plaćanja sudske takse. Troškove žalbenog postupka tužitelj nije tražio a time ni opredjelio njihovu visinu. Troškove povodom sastava revizije je opredjelio ali nije zahtijevao njihovo plaćanje.

Revizija se uvažava, presuda Okružnog suda u Doboju broj PŽ-111/03 od 17.01.2005. godine, se preinačava tako što se žalba tužioca uvažava, prvostepena presuda Osnovnog suda u Tesliću broj Ps-4/02 od 12.11.2002. godine se preinačava i sudi:

Utvrdjuje se da je ugovor o prodaji od 19.6.2001. godine ovjeren kod prvostepenog suda dana 29.6.2001. godine pod brojem Ov-2779/01, zaključen između tuženog K. V. iz V., kao prodavca i tuženog Š. C. D.O.O. T., kao kupca, ništav.

Tuženi Š. C. D.O.O. T. dužan je predati tužiocu u posjed poslovni prostor u T. ukupne površine 84,33 m² izgrađen na k.č. 517/41 upisane u P.L. 649 K.O., slobodan od stvari i ljudi, te se oba tužena obavezuju da solidarno naknade tužiocu troškove spora u iznosu od 1.250,00 KM, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Tesliću broj Ps-4/02 od 12.11.2002. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužioca ODP K.A. A.D. S. kojim je tražio da se utvrdi da je ništav ugovor o prodaji koga su zaključili dana 19.6.2001. godine tuženi K.V. iz V., kao prodavac (u daljem tekstu: prvotuženi) i tuženi Š. C. D.O.O. T., kao kupac (u daljem tekstu: drugotuženi) koji je ovjeren kod prvostepenog suda dana 29.6.2001. godine pod brojem Ov-2779/01, u kojem je predmet prodaje poslovni prostor u T. površine 84,32 m² koji se nalazi u stambeno-poslovnoj zgradi sagrađena na k.č. 517/41 upisane u P.L. 649 K.O. ..., a sastoji se od prodajnog prostora, magacina, predprostora i sanitarnog čvora, kao i zahtjev da drugotuženi preda tužiocu u posjed predmetni poslovni prostor.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Doboju broj PŽ-111/03 od 17.01.2005. godine, žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako što će se žalba tužioca uvažiti prvostepena presuda preinačiti i udovoljiti tužbenom zahtjevu ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Nije podnesen odgovor na reviziju. Revizija je osnovana.

U tužbi tužilac zahtjevom traži da se: 1. utvrdi da je ništav ugovor o prodaji poslovnog prostora u T. od 19.6.2001. godine ovjerenog kod prvostepenog suda 29.6.2001. godine pod brojem Ov-2779/01, zaključen između prvotuženog, kao prodavca, i drugotuženog, kao kupca i 2. drugotuženi obaveže da tužiocu preda u posjed i slobodno raspolaganje poslovni prostor u T.(ranije ...), sagrađene na k.č. 517/41 upisane u P.L. 649 K.O. ..., površine 84,33 m² koji se sastoji od prodajnog prostora, magacina, predprostora i sanitarnog čvora.

Nakon provedenog postupka prvostepeni sud je utvrdio slijedeće činjenično stanje koje nije ni sporno između stranaka: da su po odluci Vlade RS broj 02-267 od 28.6.1994. godine (objavljene u "Sl. glasniku RS", br. 15/94) uvedene mjere za otklanjanje vanrednih okolnosti kod prednika tužioca K. V. sa sjedištem u S. koje je od posebnog interesa za R. S. po kojoj je (čl.1. te odluke) pravni prednik tužioca, pravni sljednik imovine K.V. iz V. na teritoriji R. S.; da su po odluci Vlade RS broj 02-35 od 2.6.1996. godine uvedene mjere za otklanjanje vanrednih okolnosti u T. p. A.p. koje je od posebnog interesa za Republiku Srpsku, koji je pravni sljednik imovine preduzeća A. p. S. koja se nalazi na teritoriji Republike Srpske; da je po odluci Vlade Republike Srpske broj 02-127/97 od 28.2.1997. godine izvršeno spajanje navedena dva preduzeća u preduzeće ODP K.A. sa sjedištem u S. koje je rješenjem Osnovnog suda u Srpskom Sarajevu broj U-127/97 od 10.3.1997. godine upisano u registar tog suda; da je prvotuženi sa SIZ-om stanovanja i komunalnih djelatnosti T. dana 27.9.1985. godine zaključio ugovor o udruživanju sredstava radi kupovine spornog poslovnog prostora „koji će se izgraditi u stambenom-poslovnom objektu lamela A“ u ... u T. površine 84,33

m2 po kojem se prvotuženi obavezao da će do 15.10.1985. godine uplatiti iznos od 3.354,967 dinara tj. jednu polovinu cijene, a drugu polovinu cijene će uplatiti do 31.12.1985. godine; da je prvotuženi nakon izgradnje stambeno- poslovne zgrade u kojoj je i sporni poslovni prostor, preuzeo u posjed poslovni prostor; da je prvotuženi zemljišnoknjižnom uredu prvostepenog suda podnio zahtjev da se na osnovu predmetnog ugovora izvrši upis prava raspolaganja na spornom poslovnom prostoru, koji upis nije izvršen jer zemljišne knjige prvostepenog suda nemaju ustrojene knjige etažne svojine; da su prvotuženi kao prodavac i drugotuženi, kao kupac dana 19.6.2001. godine

zaključili pismeni ugovor o prodaji predmetnog poslovnog prostora; da je Upravni odbor prvotuženog odlukom od 20.3.2001. godine dao saglasnost za prodaju predmetno-poslovnog prostora a nakon što je pribavio saglasnost Ministarstva ...; da je prvotuženi prije zaključenja predmetnog ugovora o prodaji sporno poslovnog prostora isti ponudio O. T. koja je prvotuženog pismeno obavijestila dana 19.6.2001. godine da nije zainteresovana za kupovinu; da predmetni poslovni prostor drži u posjedu drugotuženi i da je tužilac tužbu dostavio prvostepenom sudu dana 22.1.2002. godine.

Kod ovakvog stanja činjenica nižestepeni sudovi nalaze da je prvotuženi postao vlasnik na predmetnom poslovnom prostoru po osnovu ugovora o prodaji spornog poslovnog prostora od 27.9.1985. godine sa kojim je u smislu odredbi čl. 3. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 6/80, u daljem tekstu: ZOSPO), kao vlasnik mogao raspolagati i da je pravno valjan navedeni pismeni ugovor o prodaji spornog poslovnog prostora od 19.6.2001. godine zaključen između tuženih, pa zbog toga da u smislu odredbi člana 103. Zakona o obligacionim odnosima predmetni ugovor nije ništav i sudili tako što su odbili tužbeni zahtjev tužioca.

Odluka nižestepениh sudova nije pravilna.

Pravilno je shvatanje nižestepениh sudova da se po samom Zakonu (ex lege) pravo svojine stiče, između ostalog, stvaranjem nove stvari. Međutim, udruživanjem novčanih sredstava radi uzgradnje stambeno-poslovne zgrade u kojoj se nalaze i sporne poslovne prostorije, sa SIZ-om stanovanja i komunalnih djelatnosti T. 1985. godine, prednik prvotuženog je stekao pravo raspolaganja, a ne pravo privatnog vlasništva na tim poslovnim prostorijama. Naime, u vrijeme zaključenja ugovora od 27.9.1985. godine u skladu s odredbom čl. 6. Zakona o udruženom radu i drugim tada važećim zakonskim propisima, prednik prvotuženog kao preduzeće je bio u društvenoj svojini pa su i izgrađene sporne poslovne prostorije bile u društvenoj svojini.

Nesporno je, da je tek Zakonom o društvenom kapitalu ("Službeni list SFRJ", broj 84/89 i 46/90) omogućena transformacija preduzeća u društvenoj svojini u preduzeća u mješovitoj, tako što je dozvonjeno da preduzeća dodatni kapital pribavljaju izdavanjem dionica (internih) radnicima koje ne mogu biti na tržištu vrijednosnih papira (čl. 1. i 1a. tog zakona), pa i prednika prvotuženog. Takođe, nije sporno da je prednik tužioca K. V. sa sjedištem u S. osnovan na imovini prednika prvotuženog koja se nalazila na teritoriji Republike Srpske u kojoj su se nalazile i sporne poslovne prostorije u T. i da je tužilac kao O.D.P. upisan u sudski registar Osnovnog suda u Srpskom Sarajevu na osnovu rješenja tog suda broj U-127/97 od 10.3.1997. godine.

Kako je već rečeno, da je pravni prednik prvotuženog do izbijanja ratnih sukoba na teritoriji bivše SRBiH tokom 1992. godine, bio preduzeće u mješovitoj svojini (društvenoj i izdavanjem internih dionica radnicima preduzeća), i prema tome sporne poslovne prostorije nisu postale niti su po tada važećim zakonskim propisima mogle postati privatna svojina tog preduzeća, a ni radnika ulagača.

Zato se pitanje vlasništva na spornim poslovnim prostorijama ne može razriješiti odvojeno od pitanja vlasničke transformacije preduzeća u društvenom, odnosno kasnije državnom i mješovitom vlasništvu, tj. od procesa privatizacije.

Odredbom čl. 2. stav 1. Okvirnog Zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH ("Službeni list BiH", broj 12/99, u daljem tekstu: Okvirni Zakon o privatizaciji) priznaje se izričito pravo entitetima da privatizuju preduzeća i banke smještene na njihovoj teritoriji koja nisu u privatnom vlasništvu. Odluka da li je preduzeće ili banka u privatnom vlasništvu biće donesena prema propisima entiteta (čl. 2. st. 2.). Da će se zakonima koje donose entiteti koji provode privatizaciju obuhvatiti samo ona imovina i potraživanja u vezi te imovine, koja se nalazi na teritoriji tog entiteta (čl. 3.). Da će sredstvima ostvarenim privatizacijom preduzeća i banaka koje se nalaze na teritoriji jednog entiteta raspolagati taj entitet ili pravna lica ovlaštena zakonom tog entiteta da ih prikupe (član 4. stav 1.) Potraživanje prema preduzećima i bankama koja se privatizuju smatraćet se odgovornošću entiteta koji vrše privatizaciju (čl. 4. st.2).

Zakonom o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske", 24/98 do 109/05) uređeni su uslovi i postupak za prodaju i prenošenje državnog kapitala u preduzećima Republike Srpske u svojini domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica. Odredbom čl.3. tog zakona određeno je da je predmet privatizacije državni kapital u preduzećima u državnoj i mješovitoj svojini.

Kako je Okvirnim Zakonom o privatizaciji dato isključivo pravo entitetima da izvrše privatizaciju preduzeća koja se nalaze na njihovoj teritoriji a koja nisu u privatnom vlasništvu, u pogledu dijela društvenog, odnosno državnog kapitala u spornim poslovnim prostorijama koje se nalaze u T., na teritoriji Republike Srpske i koje su unesene kao dio osnivačkog uloga pri osnivanju pravnog prednika tužioca, prvotuženi kao pravni sljednik nema osnova polagati bilo koje pravo na spornom poslovnim prostoru. Ovim zakonom, dakle, nije priznato sticanje prava svojine na imovini preduzeća koja se nalazi na teritoriji entiteta koja je ušla u imovinu tog preduzeća prilikom njegovog osnivanja i upisa u sudski registar, a koja imovina je prije izbivanja ratnih sukoba na teritoriji bivše SRBiH tokom 1992. godine pripadala preduzeću sa sjedištem na teritoriji drugog entiteta, nego je priznato pravo entitetu da izvrši privatizaciju preduzeća na svojoj teritoriji koja nisu u privatnom vlasništvu tj. da po Zakonu o privatizaciji tog entiteta izvrši vlasničku transformaciju i da raspolaže novčanim sredstvima nakon izvršene privatizacije preduzeća, a pravo svojine, stiče ono pravno, odnosno fizičko lice koje po provedenom postupku privatizacije na osnovu Zakona o privatizaciji državnih preduzeća kupi društveni odnosno državni kapital tog preduzeća.

Dakle, u ovom slučaju je, a kako se to osnovano ukazuje u reviziji tužioca, predmetni ugovor o prodaji koga su zaključili tuženi dana 19.6.2001. godine suprotan navedenom Okvirnom Zakonu o privatizaciji, (koji je poseban zakon-lex specialis), kao prinudnom propisu koji je bio na snazi u vrijeme

njegovog zaključivanja (19.6.2001. godine) i otuda je ništav u smislu odredbi čl. 103. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78 do 57/89 i "Sl. glasnik RS", br. 17/93 do 39/03).

Osnovan je i drugi zahtjev tužioca da mu drugotuženi predmetni poslovni prostor preda u posjed.

Utvrđenjem ništavosti predmetnog ugovora o prodaji poslovnog prostora od 19.6.2001. godine nastaju pravne posledice ništavosti tog ugovora od njegovog zaključenja (ex. tunc), tj. posledice su takve da takvog ugovora nema, pa zbog toga na strani drugotuženog nema pravnog osnova za držanje u posjedu spornog poslovnog prostora.

S obzirom da je prednik tužioca K. V. sa sjedištem u S. osnovan na imovini prednika prvotuženog koja se nalazi na teritoriji Republike Srpske, a tužilac upisan u registar Osnovnog suda u Srpskom Sarajevu pod brojem U- 127/97 od 10.3.1997. godine čiji upis prvotuženi nije osporavao u zakonom propisanom postupku po Zakonu o postupku za upis u sudski registar („Službeni list SFRJ“ broj 13/83 i 17/90) koji se primjenjuje u Republici Srpskoj na osnovu odredbi čl.12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske ("Sl. glasnik RS", br. 21/92) i Zakona o upisu u sudski registar ("Sl. glasnik RS", br. 24/98, 37/01, 24/03 i 39/03), to tužiocu pripada jače pravo na posjed spornih nekretnina (čl.41. ZOSPO).

Nižestepeni sudovi su, prema tome, na pravilno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primjenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev tužioca. Revizija tužioca je iz tih razloga uvažena, a nižestepene presude preinačene, tako što je odlučeno kao u izreci ove presude (čl. 250. st.1. Zakona o parničnom postupku – "Sl. glasnik RS", br. 58/03 do 63/07, u daljem tekstu: ZPP).

Stranka koja u cjelini izgubi parnicu (ovdje tuženi) dužna je da protivnoj strani (tužiocu) naknadi troškove spora (čl. 386. st.1 ZPP).

Troškovnikom od 12.11.2002. godine tužilac je tražio troškove postupka u ukupnom iznosu od 1.250,00 KM (za sastav tužbe 500,00 KM, za zastupanje na glavnoj raspravi 12.11.2002. godine 500,00 KM, za odsustvo iz advokatske kancelarije 70,00 KM, i troškove prevoza od V. gdje je sjedište advokatske kancelarije punomoćnika tužioca, do sjedištva prvostepenog suda u S. u iznosu od 126,00 KM). Sud je usvojio ovaj zahtjev tužioca nalazeći da tužiocu pripadaju troškovi spora koji se odnose na navedene troškove po čl.6. i 14. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata, koji se tada primjenjivao ("Sl. glasnik RS", br. 45/00).

Tužilac je tražio naknadu troškova žalbenog i revizionog postupka ali ih nije opredjelio, pa mu ti parnični troškovi nisu dosuđeni (čl.396. st.1. ZPP).

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 118-0-Rev-06-000 511 09.04.2008.g)

Zakup

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banoj Luci 71 0 P 037477 02 P od 09.4.2010. godine obavezan je tuženi da tužitelju na ime neplaćene zakupnine za period od 01.01.2001. godine do 31.12.1001. godine isplati iznos od 10.971,96 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 09.10.2002. godine kao dana podnošenja tužbe do konačne isplate, te da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.755,50 KM, sve u roku od 30 dana.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci 71 0 P 037477 10 Gž od 22.6.2010. godine žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odgovor na reviziju nije podnesen. Revizija nije osnovana.

Predmet odlučivanja u ovom parničnom postupku je konačno postavljeni tužbeni zahtjev tužitelja za isplatu neplaćene zakupnine za vremenski period od 01.01.2001. godine do 31.12.2001. godine u iznosu od 10.971,96 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 09.10.2002. godine kao dana podnošenja tužbe do isplate uz zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka.

Raspravljajući o ovako postavljenom tužbenom zahtjevu prvostepeni sud je utvrdio: da su prednik tužitelja ODP Zavod za ... B. L. i tuženi dana 08.7.1998. godine zaključili ugovor o zakupu poslovnog prostora u B. L. u Ulici ...P, površine ... m2, označen kao poslovni prostor broj ...; da je predmetni poslovni prostor tuženi zakupio za obavljanje trgovačke djelatnosti; da je ugovor zaključen na neodređeno vrijeme; da je ugovorena zkupnina iznosila 5.486,00 tadašnjih dinara mjesečno; da za 2001. godinu tuženi tužitelju nije uplatio zakupninu niti za jedan mjesec; da je tužba podnesena 09.10.2002. godine; da je u vrijeme podnošenja tužbe tuženi predmetni poslovni prostor držao u posjedu, a u toku postupka isti predao u posjed tužitelju i da ukupan dug tuženog prema tužitelju na ime zakupnine za 2001. godinu konvertovan u konvertibilne marke iznosi 10.971,96 KM.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje, prvostepeni sud je nalazeći da je tužitelj pravni sljednik ODP Zavoda za ... B. L. u pogledu prava upravljanja i raspolaganja poslovnim prostorima i imajući u vidu nespornu činjenicu da tuženi za 2001. godinu nije plaćao zakupninu za zakupljeni poslovni prostor, sudio tako da je obavezao tuženog da tužitelju na ime zakupnine za 2001. godinu isplati iznos od 10.971,96 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe.

Odlučujući o žalbi tuženog izjavljenoj protiv prvostepene presude, drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravno shvatanje prvostepenog suda, žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Odluke nižestepenih sudova su na zakonu zasnovane.

Neosnovan je prigovor revidenta da tužitelj nije aktivno legitimisan za podnošenje tužbe i vođenje ove parnice budući da nije pravni sljednik zakupodavca iz ugovora o zakupu poslovnog prostora od 08.7.1998. godine, niti je ikad sa tuženim zaključio drugi pismeni ugovor o zakupu.

U konkretnom slučaju nije sporno da je ugovor o zakupu od 08.07.1998. godine zaključen između ODP Zavod za ... B. L., kao zakupodavca i tuženog, kao zakupca. Zavod za ... B. L. je pravo davanja u zakup poslovnih prostorija u društvenoj (sada državnoj) svojini, na kojima je tužitelj nosilac prava raspolaganja, stekao nakon brisanja SIZ stanovanja B. L. iz sudskog registra (brisan rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci broj U/I-1639/94 od 25.11.1994. godine), radi pripajanja MP Zavodu za ... B. L. i prenošenjem upravljanja i održavanja stambenim fondom, poslovnim prostorijama i građama članica udruženih u SIZ stanovanja B. L., na Zavod za ... B. L.

Odlukom broj 12-012-418/98 od 29.12.1998. godine o raspolaganju, upravljanju, dodjeli i davanju u zakup poslovnih prostorija i garaža u svojini tužitelja, objavljenom u „Službenom glasniku Grada Banja Luka“, broj 15/98, tužitelj je utvrdio uslove pod kojima može raspolagati poslovnim prostorima i davati ih u zakup (član 3. odluke) a članom 11. te odluke određeno je da prestaje da važi odluka o udruživanju u SIZ stanovanja, poslovnog i garažnog prostora u društvenoj svojini čiji je nosilac raspolaganja tužitelj, a koja je objavljena u „Službenom glasniku Opštine Banja Luka“, broj 13/74. Tužitelj je na osnovu navedene odluke a temeljem odredbe člana 39. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija („Službeni list SR BiH“, broj 33/77, 12/87, 30/90 i 7/92) stupio u prava i obaveze zakupodavca, u tom svojstvu mu je tuženi, prema stanju spisa u ovom predmetu vratio u posjed predmetni poslovni prostor i on je aktivno legitimisan u ovoj parnici, pa se ukazuje pravilnom tvrdnja tužitelja isticana tokom postupka da mu za aktivnu legitimaciju u ovom sporu nije bilo neophodno zaključenje novog ugovora o zakupu predmetnog poslovnog prostora.

Tužitelj je tužbenim zahtjevom tražio isplatu zakupnine za period od 01.01.2001. do 31.12.2001. godine u iznosu od 10.971,96 KM. Tuženi u postupku koji je prethodio donošenju nižestepenih presuda, nije osporio činjenicu da je u tom periodu koristio poslovni prostor u svojstvu zakupca, niti je osporavao visinu predmetnog potraživanja, pa je osnovan tužbeni zahtjev tužitelja da mu tuženi plati zakupninu u navedenom iznosu (član 19. Zakona o zakupu).

Kako u reivziji tuženog drugih prigovora nema, a pobijana presuda nema nedostataka na koje sud pazi po službenoj dužnosti, to je temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br. 58/03, 85/03 i 74/05, 63/07. i 49/09), odlučeno kao u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 71 0 P 037477 10 Rev od 25.01.2012.g.)

Pravo preče kupovine

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Prijedoru broj 77 0 P 004128 04 P od 02.7.2010. godine odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da se utvrdi da su ništavi odluka Skupštine Opštine P. o prodaji poslovnih prostora od 04.6.2003. godine i ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora zaključen između tuženih dana 14.12.2007. godine, te da se nametne obaveza tuženima da mu predaju u posjed poslovni prostor u Ulici ... br. ... u P., a tuženoj Opštini P. (dalje: prvotužena) i obaveza da mu naknadi materijalnu i nematerijalnu štetu. Istom presudom tužitelj je obavezan da tuženima naknadi troškove parničnog postupka i to prvotuženoj u iznosu od 4.404,00 KM, a tuženom D. S. (dalje: drugotuženi) u iznosu od 3.725,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj 77 0 P 004128 10 GŽ 2 od 14.4.2011. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, dok su naknadno izjavljene dopune žalbe odbačene kao neblagovremene.

U odgovoru na reviziju prvotužena je navela da su nižestepeni sudovi pravilno odlučili kad su tužitelja odbili sa tužbenim zahtjevom.

Tužbom se traži utvrđenje ništavosti odluke Skupštine Opštine P. o prodaji poslovnih prostora od 04.6.2003. godine i kupoprodajnog ugovora zaključenog između tuženih na osnovu te odluke, predaja poslovnog prostora koji je bio predmetom navedenog ugovora te naknada materijalne i nematerijalne štete.

Ove zahtjeve tužitelj temelji na dva različita činjenična i pravna osnova: prvo-da je donošenjem sporne odluke i zaključivanjem spornog ugovora došlo do povrede njegovog prava preče kupovine i drugo-da je sporni poslovni prostor državna imovina pa da prvotužena nije imala pravo raspolaganja istim, već da je to pravo pripadalo isključivo RS.

U bitnom se utvrđenje činjeničnog stanja iz prvostepene presude sastoji u slijedećem: da su u zk. ul. ... k.o. P. upisane nekretnine u čijem se sastavu nalazi sporni poslovni prostor i da su iste evidentirane kao društvena svojina sa pravom raspolaganja u korist prvotužene; da je između tužitelja i prvotužene dana 16.12.1996. godine zaključen ugovor o zakupu sporne poslovne prostorije površine ... m², koja se nalazi u P. u Ulici ..., na osnovu koga je tužitelj kao zakupac u tom poslovnom prostoru obavljao trgovačku djelatnost; da su tužitelj i prvotužena 20.10.1998. godine zaključili novi ugovor o zakupu, po kome je tužitelj u predmetnom poslovnom prostoru obavljao ugostiteljsku djelatnost, da bi na osnovu aneksa ugovora od 09.7.1999. godine ponovo obavljao trgovačku djelatnost; da tužitelj nije plaćao zakupninu prvotuženoj kao zakupodavcu, uslijed čega ga je prvotužena dopisom od 26.10.2000. godine obavijestila da odustaje od ugovora o zakupu; da nakon odustanka zakupodavca od ugovora tužitelj nije predao sporni poslovni prostor prvotuženoj, radi čega je ista ustala sa tužbom protiv tužitelja; da je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Prijedoru broj P-585/2000 od 19.4.2002. godine tužitelj obavezan da prvotuženoj preda u posjed navedeni poslovni prostor i isplati joj dospjelu zakupninu; da je odlukom Skupštine Opštine P. broj 01-022-31/03 od 04.6.2003. godine dozvoljena prodaja poslovnih prostora i garaža na kojima prvotužena ima pravo raspolaganja; da je nakon toga prvotužena u sredstvima javnog informisanja objavila javnu licitaciju za prodaju poslovnih prostora (između ostalog i spornog prostora); da je nakon licitacije održane 06.3.2004. godine prvotužena prodala sporni poslovni prostor drugotuženom za cijenu od 74.235,00 KM; da je prethodno prvotužena dana 11.3.2004. godine dostavila tužitelju pismenu ponudu da kupi predmetni poslovni prostor po cijeni koju je ponudio drugotuženi; da je tužitelj ovu ponudu prvotužene primio 18.3.2004. godine i da na istu nije odgovorio; da Pravobranilaštvo RS do 2007. godine nije dalo saglasnost za prodaju predmetnog prostora radi čega je pismeni ugovor između tuženih zaključen tek 14.12.2007. godine i ovjeren od strane Pravobranilaštva, nakon čega je drugotuženi prvotuženoj isplatio preostali dio kupoprodajne cijene prostora.

Kod ovakvog stanja činjenica prvostepeni sud je zaključio da je tužitelju na osnovu pravosnažne sudske presude prestalo pravo zakupa predmetnog poslovnog prostora, radi čega mu ne pripada pravo preče kupovine u smislu člana 32. Zakona o prometu nepokretnosti („Službeni list SR BiH“, broj 38/78, 4/89, 29/90 i 22/91 te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 29/94, dalje: ZPN), niti isti ima pravni interes i aktivnu legitimaciju da traži utvrđenje ništavosti sporne odluke i ugovora te predaju poslovnog prostora u posjed. Takođe prvostepeni sud nalazi da tužitelj nije dokazao da mu je prvotužena pričinila štetu niti je dokazao visinu eventualne štete. Iz navedenih razloga taj sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tužitelja, prihvatio činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda.

Po ocjeni ovog revizijskog suda, nižestepeni sudovi su na osnovu izvedenih dokaza pravilno zaključili da u konkretnom slučaju tužitelju ne pripada pravo preče kupovine predmetnog poslovnog prostora, u smislu člana 32. st. 1. ZPN. Prema navedenoj zakonskoj odredbi, vlasnik koji namjerava da proda poslovnu zgradu ili poslovni prostor dužan je da tu zgradu ili poslovni prostor prethodno ponudi na prodaju suvlasniku, zakupcu koji tu zgradu ili poslovni prostor neprekidno koristi najmanje pet godina odnosno opštini na čijem se području ta zgrada ili poslovni prostor nalazi. Dakle, ograničenje prava vlasnika u pogledu raspolaganja poslovnom zgradom ili poslovnim prostorom, koje predviđa odredba člana 32. st. 1. ZPN, je ustanovljeno, između ostalih, u korist lica koja imaju status zakupca, s tim da isti moraju ispunjavati još jedan uslov tj. da zgradu ili poslovni prostor kao zakupci koriste neprekidno najmanje pet godina.

Nije sporno da je tužitelj kao zakupac zaključio ugovor o zakupu sa prvotuženom 16.12.1996. godine, a zatim još jedan ugovor i jedan aneks ugovora, te da je koristio predmetni poslovni prostor neprekidno duže od pet godina tj. do 03.02.2006. godine, kada je iseljen iz tog prostora u postupku prinudnog izvršenja pravosnažne sudske presude. Međutim, nakon što mu je uručena obavijest prvotužene o odustanku od ugovora o zakupu zbog neplaćanja zakupnine, tužitelju je prestao status zakupca i od tada on ima položaj bespravnog korisnika poslovnog prostora, obzirom da mu je prestao pravni osnov (zakup) na temelju kojeg je koristio sporni prostor. Osim toga, članom 7. Pravilnika o postupku javnog nadmetanja za prodaju poslovnih prostora koji su u vlasništvu Opštine P. od 22.01.2004. godine je regulisano da pravo preče kupovine ima samo onaj zakupac koji je izmirio sve obaveze po ugovoru o zakupu i koji prihvata izlicitiranu cijenu poslovnog prostora. Tužitelj nije ispunio obaveze prema prvotuženoj u pogledu plaćanja zakupnine, a nije prihvatio ni ponudu prvotužene da njemu, umjesto drugotuženom, proda predmetni prostor po cijeni postignutoj na licitaciji, pa mu ne pripada pravo preče kupovine iz člana 32. st. 1. ZPN. Samim tim on ne može s uspjehom pobijati ni valjanost ugovora o kupoprodaji predmetnog poslovnog prostora, koga su zaključili tuženi.

Treba istaći i da lice koje ima pravo preče kupovine postaje aktivno legitimisano za vođenje parnice zbog povrede prava preče kupovine samo ako položi kod suda iznos koji odgovara visini kupoprodajne cijene (odredba člana

528. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima – „Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, dalje: ZOO, koja se prema odredbi člana 533. st. 4. istog zakona shodno primjenjuje i na zakonsko pravo preče kupovine tj. i na pravo iz člana

32. ZPN). Tužitelj nije ispunio ovaj uslov, koji je neophodan za njegovu

aktivnu legitimaciju u ovom sporu. Ovdje valja naglasiti da je tužitelj prisustvovao usmenom javnom nadmetanju, kada je drugotuženi dao najbolju ponudu kupoprodajne cijene za predmetni poslovni prostor, ali nije uzeo učešće u licitaciji, iako ga niko u tome nije spriječio. Stoga se u ovom slučaju ima smatrati da tužitelj nije prihvatio ponudu prvotužene za kupovinu spornog prostora.

Prodaja nepokretnosti iz društvene svojine se vrši javnim nadmetanjem odnosno pribavljanjem pismenih ponuda, a neposrednom pogodbom samo onda kada je otuđenje putem javnog nadmetanja odnosno stavljanja pismenih ponuda ostalo bez uspjeha (član 19. stav 1. ZPN).

Postupak javnog nadmetanja se vrši u skladu sa odredbama Pravilnika o postupku javnog nadmetanja za prodaju nekretnina u društvenoj svojini (‐Službeni list SR BiH‐, broj 28/79).

Ukoliko se nepokretnost u društvenoj svojini proda bez provođenja postupka javnog nadmetanja, takav ugovor je ništav (član 19. st. 2. ZPN).

U vezi sa primjenom člana 19. ZPN, koji reguliše način prodaje nekretnina u društvenoj svojini, postavlja se pitanje da li se ova zakonska odredba primjenjuje i na prodaju nekretnina kod koje suvlasnik ili zakupac ima pravo preče

kupovine, jer postoji izvjesna kolizija između navedene odredbe i odredbi članova 31. i 32. istog zakona. Naime, ako se nosiocu prava preče kupovine ponudi na prodaju nekretnina u društvenoj svojini, a on tu ponudu prihvati, kupoprodajni ugovor će biti zaključen bez sprovođenja postupka predviđenog u članu 19. navedenog zakona, te će stoga biti ništav (stav 2. citiranog člana). Stoga se, po mišljenju ovoga suda, pravo preče kupovine u slučaju prodaje nekretnine u društvenoj svojini ostvaruje tako da se nosilac prava preče kupovine, koji je prethodno obaviješten o načinu i uslovima prodaje, izjašnjava da li kupuje nepokretnost pod uslovima najpovoljnije ponude koja je data u postupku javnog nadmetanja. Prvotužena je postupila na ovaj način pa nije tužitelju uskratila pravo preče kupovine, i pod pretpostavkom da mu to pravo pripada.

Ugovor kojim je povrijeđeno zakonsko pravo preče kupovine ne spada u kategoriju apsolutno ništavih ugovora. On važi, ali ne proizvodi pravno dejstvo prema titularu tog prava. Zato pravo preče kupovine može biti povrijeđeno samo punovažnim ugovorom o prodaji nepokretnosti.

Prema odredbi člana 36. ZPN, lice čije je pravo preče kupovine povrijeđeno može sudskim putem zahtijevati da se prodaja poništi i da vlasnik nekretninu njemu proda pod istim uslovima pod kojima ju je prodao drugome. Dakle, kako je gore rečeno, ovdje nije riječ od tzv. apsolutnoj ništavosti ugovora na koju bi se mogle pozvati i same ugovorne stranke. Na to ukazuju instrumenti zaštite prava preče kupovine na strani lica u čiju korist je to pravo i ustanovljeno. Iz citirane odredbe jasno proizlazi da se ovdje radi o tzv. relativnoj ništavosti (rušljivosti) pravnog posla, zbog koje se tužba za poništenje takvog posla mora podnijeti u zakonskim rokovima

propisanim u stavu 2. navedene odredbe, nakon čijeg proteka ni titular prava preče kupovine tužbu više ne može podići niti se prodaja može poništiti.

Konačno uređenim tužbenim zahtjevom tužitelj nije tražio poništenje sporne odluke prvotužene i kupoprodajnog ugovora zaključenog između tuženih, već utvrđivanje njihove apsolutne ništavosti.

Dužnost suda iz člana 2. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09, dalje: ZPP) je da odlučuje samo u granicama zahtjeva koji su postavljeni u postupku. Ovom odredbom je izraženo načelo slobodne dispozicije stranaka da svojom voljom određuju predmet, sadržinu i obim parnice. Sud može usvojiti ili odbiti tužbeni zahtjev, ali ne može dosuditi stranci drugo pravo, koje iz utvrđenih činjenica proizlazi, ako to pravo nije obuhvaćeno tužbenim zahtjevom. U konkretnom slučaju tužitelj je istakao zahtjev za utvrđenje apsolutne ništavosti odluke i ugovora pa prvostepeni sud, raspravljajući u okviru tako postavljenog zahtjeva, nije mogao poništiti navedenu odluku i ugovor, čak i da za to postoji potreban činjenični osnov. Sud nije vezan za pravni osnov naveden u tužbi (član

53. st. 3. ZPP), ali u ovom slučaju nije u pitanju pogrešna pravna kvalifikacija pravnog odnosa koji je predmet tužbenog zahtjeva već sama sadržina tog zahtjeva, koja ne glasi na poništaj odluke i ugovora već na utvrđenje njihove apsolutne ništavosti. Dakle, sud nije mogao udovoljiti zahtjevu tužitelja čak i u slučaju da je došlo do povrede njegovog prava preče kupovine jer zbog toga sporni ugovor ne bi bio ništav već rušljiv (radi se o dva različita pravna instituta), pa bi se uslijed toga samo moglo tražiti njegovo poništenje (tužitelj to nije tražio u konačno uređenom tužbenom zahtjevu).

Sporni poslovni prostor je u postupku nacionalizacije transformisan iz privatne u društvenu svojinu, a prvotužena je imala pravo raspolaganja tim prostorom. Članom 3. Zakona o prenosu sredstava društvene u državnu svojinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 4/93 do 8/96) je propisano da sredstva u društvenoj svojini svih pravnih lica čije je sjedište na teritoriji RS postaju državna svojina.

Kako je sporni poslovni prostor iz društvene svojine prešao u državnu svojinu, tužitelj smatra da prvotužena nije mogla isti prodati jer da samo RS ima pravo raspolaganja državnom imovinom, pa da su i iz tog razloga pobijana

odluka prvotužene i ugovor zaključen između tuženih ništavi u smislu člana

103. ZOO, jer su protivni prinudnim propisima.

Na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozvati svako zainteresovano lice (član 109. ZOO).

Tužitelj nema nikakva prava (ni stvarna ni obligaciona) na predmetnom poslovnom prostoru, čiju predaju traži. Dakle, i pod pretpostavkom da su sporna odluka i ugovor ništavi, to bi bilo bez uticaja na tužiteljeva prava. Zbog toga se on ne može ni smatrati zainteresovanim licem u smislu pomenute zakonske odredbe.

Prema odredbi stava 2. člana 54. ZPP, deklaratorna tužba se može podići samo kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje ili nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa odnosno istinitost ili neistinitost neke isprave. Da bi prema toj zakonskoj odredbi sud bio ovlašten da uzme u razmatranje deklaratorni zahtjev tužitelja, tužitelj bi morao učiniti vjerovatnim postojanje svog konkretnog pravnog interesa za pravnom zaštitom. U ovoj pravnoj situaciji takav interes bi postojao da je tužitelj učinio vjerovatnim da je donošenjem odluke prvotužene od 04.6.2003. godine i zaključivanjem kupoprodajnog ugovora između tuženih ugrožena realizacija njegovog prava na predmetnom poslovnom prostoru. Međutim, spornom odlukom i ugovorom nije ugroženo ostvarivanje bilo kakvog tužiteljevog prava u odnosu na sporni poslovni prostor jer, kako je naprijed rečeno, prestankom ugovora o zakupu zaključenog između tužitelja i prvotužene prestala su i sva prava tužitelja u pogledu navedenog prostora.

Stoga su nižestepeni sudovi pravilno našli da tužitelj nema pravni interes za vođenje ove parnice (u odnosu na dio tužbe kojim se traži utvrđenje apsolutne ništavosti odluke i ugovora). Naime, i sam tužitelj priznaje da on ima samo lični (prvenstveno ekonomski) interes, koji nije dovoljan da bi mogao voditi parnicu protiv tuženih.

U slučaju nepostojanja pravnog interesa za podnošenje tužbe (član 54. ZPP), tužba se odbacuje, bez meritornog odlučivanja o tužbenom zahtjevu. Odbijanjem tužbenog zahtjeva za utvrđivanje apsolutne ništavosti zbog nedostatka pravnog interesa, umjesto da odbace tužbu, nižestepeni sudovi su učinili povredu odredaba parničnog postupka, ali ista nije imala uticaja na pravilnost i zakonitost nižestepenih odluka, a na tu povredu revizijski sud i ne pazi po službenoj dužnosti (član 241. ZPP).

Kako je, dakle, u navedenom dijelu (kojim se traži utvrđenje ništavosti) tužba nedozvoljena zbog nedostatka pravnog interesa tužitelja, bez uticaja su navodi revidenta da su spornom odlukom i kupoprodajnim ugovorom oštećena prava RS, jer je prvotužena raspolagala njenom imovinom. Ovdje treba ukazati da između prvotužene i RS ne postoji spor u vezi predmetnog poslovnog prostora, slijedom čega je Pravobranilaštvo RS, koje po zakonu štiti i zastupa imovinske interese RS, naknadno dalo saglasnost za zaključenje ugovora, čiju valjanost tužitelj pobija.

Pravosnažna presuda krivičnog suda kojom se optuženi oglašava krivim vezuje parnični sud u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca (član 12. st. 3. ZPP).

Nije sporno da je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 K 03000 07 K od 01.4.2008. godine načelnica Opštine P., N. Š. oglašena krivom za krivično djelo nesavjesnog rada u službi, počinjenog time što nije obustavila od izvršenja spornu odluku prvotužene o prodaji poslovnog prostora od 04.6.2003. godine i što je odobrila sprovođenje javne licitacije poslovnih prostora, čime je oštećena RS. Međutim, suprotno navodima revizije tužitelja, ovom krivičnom presudom nisu stavljene van snage ranije presude parničnog suda (donesene u prvom, drugom i trećem stepenu) kojima je tužitelju

naloženo da se iseli iz spornog poslovnog prostora i isti preda prvotuženoj kao i da joj isplati svu dospjelu zakupninu. Tužitelj je na osnovu te krivične presude zatražio ponavljanje postupka u kojem su donesene navedene presude, ali pravosnažnim rješenjem suda nije dozvoljeno ponavljanje tog postupka.

Potrebno je ukazati da se navodima revizije uglavnom pobija zakonitost pravosnažne odluke kojom je tužitelju naloženo da sporni poslovni prostor preda prvotuženoj i da joj isplati neisplaćenu zakupninu. Tužitelj je bezuspješno protiv te presude izjavljivao pravne lijekove (žalbu, reviziju i prijedlog za ponavljanje postupka). On ne može u ovoj parnici pobijati presudu donesenu u drugom sporu, koji je pravosnažno okončan i u kojem su svi pravni lijekovi tužitelja (redovni i vanredni) odbijeni.

Pravilno su nižestepeni sudovi odbili i zahtjev tužitelja za predaju poslovnog prostora te naknadu materijalne i nematerijalne štete, jer tužitelj nema svojinu ni jači pravni osnov na sporni poslovni prostor u odnosu na tužene, pa u smislu odredbi članova 37. i 41. Zakona o osnovnim svojinsko- pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 6/80 i 36/90 te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 38/03) nije aktivno legitimisan da traži predaju navedenog prostora u posjed. Na okolnost osnovanosti i visine zahtjeva za naknadu štete tužitelj nije izveo dokaze u smislu odredbi članova 7. st. 1. i

123. st. 1. ZPP, a iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da radnjama tuženih nije učinjena bilo kakva šteta tužitelju (ni materijalna ni nematerijalna), jer je njemu pravo zakupa spornog poslovnog prostora prestalo na zakonom propisan način, čime mu je prestalo i pravo da obavljanjem djelatnosti u tom prostoru ostvaruje novčanu dobit.

Kako su nižestepeni sudovi na utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenili materijalno pravo, a nisu počinili ni povrede odredaba parničnog postupka, to je u smislu člana 248. ZPP valjalo reviziju odbiti kao neosnovanu.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske 77 0 P 004128 11 Rev od 23.08.2012.g.)